

บทที่ 4

ผลการศึกษาคิดค้นปัญญาศึกษาในนานาชาติ

การศึกษากิจการศึกษาดำเนินทางคิดค้นปัญญาในนานาชาติในบทนี้จะได้นำเสนอเฉพาะกรณีของการศึกษาดำเนินทางคิดค้นปัญญาในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแบบอย่าง (best practice) ของคิดค้นปัญญาศึกษาในยุคปัจจุบัน และเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบริบทที่มีความแตกต่างกัน ตั้งแต่แนวคิดเริ่มแรกในการก่อตั้ง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัฒนธรรม ไปจนถึงวิถีชีวิตของซีกโลกตะวันออกและตะวันตก

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์รวมทั้งจากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานในมหาวิทยาลัย 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยพุทธฉือจี้ (Tzu Chi Buddhist University) และ สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไส (Sathya Sai Institute of Higher Learning) ทำให้ได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยที่มีการสอนตามแนวคิดค้นปัญญาศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแต่เพียงในบางวิชา โดยอาจารย์ที่มีความสนใจเป็นส่วนตัว มหาวิทยาลัยบางแห่งใช้คิดค้นปัญญาศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนสอนระดับภาควิชาในบางภาควิชา แต่มีมหาวิทยาลัยจำนวนน้อยมากในโลกที่มีปรัชญาและพันธกิจของมหาวิทยาลัยเป็นไปตามแนวทางคิดค้นปัญญาศึกษาอย่างแท้จริง นั่นคือการพัฒนานักศึกษาไปสู่การยกระดับจิตใจ ให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ นอกเหนือจากการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของแต่ละสาขา

การคัดเลือกมหาวิทยาลัยที่นำมาศึกษานี้ได้พิจารณาจากการพันธกิจ เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล มีหน่วยงานระดับชาติให้การรับรอง และมีการนำแนวคิด รวมถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวไปเป็นแบบอย่างในนานาชาติ กล่าวคือ

1) มหาวิทยาลัยพุทธฉือจี้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นแบบอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาแพทยศาสตร์ที่เน้นการแพทย์ที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ จนถือเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่ได้รับความนิยมแห่งหนึ่งของวงการแพทย์ไทย ทั้งยังมีการลงนามทำสัญญาความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ในกว่า 10 ประเทศเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2) มหาวิทยาลัยนาโรปะ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการยอมรับ ถือเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาแนวพุทธในสหรัฐอเมริกา สุลักษณ์ สิวรักษ์เรียกขานมหาวิทยาลัยนาโรปะว่าเป็น “สถาบันอุดมศึกษาฝ่ายพุทธชั้นแนวหน้า” และพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ก็ยังได้กล่าวถึงมหาวิทยาลัยนาโรปะไว้ในบทความเรื่อง “Buddhist Education” ด้วย

3) สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไส เป็นสถาบันการศึกษาที่มีแนวการจัดการศึกษาที่เน้นคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้รับยกย่องจากผู้บริหารประเทศที่เคยไปเยือนว่าเป็นสถานศึกษาชั้นนำของประเทศอินเดีย หลายประเทศได้ให้ความสนใจที่จะนำการศึกษาแนวนี้ไปใช้ในการจัดการศึกษาในระดับชาติ ดังเห็นได้จากผู้ที่เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาตามแนวสัตยาไส ได้รับเชิญไปบรรยายและจัดการอบรมให้กับนักการศึกษาจากรัฐบาลกว่า 50 ประเทศ ในเกือบจะทุกทวีปทั่วโลก อีกทั้งมีโรงเรียนที่เปิดสอนตามแนวทางสัตยาไสในกว่า 30 ประเทศ

4) สถาบันการศึกษาแบบบูรณาการแห่งแคลิฟอร์เนีย หรือ California Institute of Integral Studies (CIIS) สถาบันแห่งนี้ ในตอนแรก ได้ก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดของการผสมผสานความรู้ด้านปรัชญาระหว่างตะวันตกและตะวันออก ในชื่อ California Institute of Asian Studies ในปี ค.ศ. 1974 และต่อมา ได้ปรับเปลี่ยนชื่อใหม่ เป็น California Institute of Integral Studies (CIIS) ในปี ค.ศ. 1980 เพื่อสะท้อนการศึกษาเชิงบูรณาการที่สถาบันมุ่งเน้นมากขึ้น โดยเน้นการบูรณาการวิสัยทัศน์ ในด้าน มนุษยชาติ ธรรมชาติ โลก และจิตวิญญาณ และบูรณาการวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในด้านปรัชญา การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง และการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ

ในปี ค.ศ. 1981 สถาบันได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจาก Western Association of Schools and Colleges และในปี ค.ศ. 1991 สถาบัน CIIS ได้รับทุนสนับสนุนจาก Laurence S. Rockefeller จำนวน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ Michael Murphy ผู้ก่อตั้ง สถาบัน Esalen Institute กล่าวว่า "เป็นของขวัญที่เป็นประวัติศาสตร์ และกล่าวได้ว่า เป็นเงินทุนจำนวนมากที่สุดเท่าที่องค์กรด้านจิตวิญญาณใดๆ จะเคยได้รับ"

มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งดังกล่าวได้ก่อตั้งขึ้นบนฐานความเชื่อ ความศรัทธาในแนวทางของศาสนา และความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ เช่น มหาวิทยาลัยพุทธฉือจี้ ในประเทศไต้หวัน ซึ่งมีหลักคิดและแนวทางตามหลักพุทธศาสนานิกายมหายาน มหาวิทยาลัยนาโรปะ ในประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มต้นจากหลักคิดและแนวทางตามหลักพุทธศาสนาแบบวัชรยาน สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไสในประเทศอินเดีย ก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ และ สถาบันการศึกษาแบบบูรณาการแห่งแคลิฟอร์เนีย (CIIS) ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่อยู่บนแนวคิดการบูรณาการกาย จิต และจิตวิญญาณ แต่อย่างไรก็ดี มหาวิทยาลัยเหล่านี้ก็ได้เปิดกว้างที่จะนำเอาแนวทางที่มีใช้เพียงแนวปฏิบัติของศาสนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องภายในตนจากหลากหลายแง่มุม ดังจะได้แสดงให้เห็นภาพรวมของสถาบันและองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ ในประเด็นเหล่านี้ตามลำดับ

1) ความเป็นมา 2) พันธกิจของสถาบัน 3) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

4) การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาศึกษา

จากนั้นจะได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะเด่นที่เป็นจุดร่วมของทั้ง 4 สถาบันที่ส่งผลถึงความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาศึกษาเพื่อที่จะนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่เป็นกรณีตัวอย่างต่อไป

1. มหาวิทยาลัยพุทธฉือจี้ (Tzu Chi Buddhist University)

ฉือจี้ก่อตั้งมากกว่า 40 ปี เป็นองค์กรพุทธที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงในประเทศไต้หวัน ก่อตั้งโดยปรมาจารย์เจิ้งเหยียนผู้ซึ่งได้รับรางวัลแมกไซไซในปี ค.ศ.1991 ประเวศ วะสี (อ้างถึงใน อ่ำพล จินดาวัฒนะ, 2550) ได้กล่าวถึงมูลนิธิฉือจี้ไว้ว่า “มูลนิธิพุทธฉือจี้เป็นขบวนการมนุษยธรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก” การศึกษาแบบฉือจี้เน้นสุนทรียภาพเพราะเชื่อว่าการรู้จักความดีและความงามจะทำให้สามารถเข้าถึงความจริง แยกแยะความดีความชั่วได้ ถือเป็นพื้นฐานของการสร้างคุณธรรมจริยธรรม วิจารณ์ ฟานิช (อ้างถึงใน อ่ำพล จินดาวัฒนะ, 2550) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “วิธีปฏิบัติฉือจี้ เป็นวิธีดึงเอาความดีงามของมนุษย์มาทำให้มนุษย์ได้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขร่วมกัน”

การให้ความสำคัญด้านการศึกษาทำให้มูลนิธิฉือจี้ได้ริเริ่มก่อตั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจากที่มีการให้การศึกษาในระดับอนุบาล ถึงมัธยมศึกษา ดังนี้

ค.ศ.1989	เริ่มก่อตั้งวิทยาลัยพยาบาลฉือจี้ (Tzu Chi College of Nursing)
ค.ศ.1999	เริ่มก่อตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ (Tzu Chi College of Technology)
ค.ศ.1994	ก่อตั้งวิทยาลัยแพทย์ฉือจี้ (Tzu Chi College of Medicine)
ค.ศ.2000	สถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยฉือจี้ (Tzu Chi University) ประกอบด้วย คณะต่างๆ 4 สาขาวิชา ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และการสื่อสาร และวิทยาศาสตร์ ชีวภาพ

พันธกิจของสถาบัน

พันธกิจของสถาบันเชื่อมโยงกับกิจกรรมหลัก 4 ด้านของฉือจี้ อันได้แก่ งานสงเคราะห์ คือการช่วยเหลือผู้คนที่ได้รับความทุกข์ยาก การอุทิศตนเป็นอาสาสมัครเพื่อขัดเกลาตนเองและดำเนินภารกิจของพระโพธิสัตว์ตามแนวพุทธศาสนamahayana งานการศึกษา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนโดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา งานด้าน

สื่อสารมวลชน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของความดีงาม และถือเป็นการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อ มนุษย์ในยุคปัจจุบัน และงานด้านการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ก่อตั้งขึ้นตามภารกิจของฉ้อจี้ที่ มุ่งช่วยเหลือผู้คนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะคนที่ตกทุกข์ได้ยาก ซึ่งนอกจากการก่อสร้าง โรงพยาบาลเพื่อให้บริการชาวบ้านแล้ว การก่อตั้งคณะแพทย์ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น สถาบันการศึกษาที่ผลิตแพทย์ที่เน้นการปลูกฝังมิติของความเป็นมนุษย์และจิตวิญญาณควบคู่ ไปกับองค์ความรู้ทางเทคนิค เพื่อให้ได้แพทย์ที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ โดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ได้แพทย์ที่มีความสามารถในการรักษาโรค รักษาใจ และรักษาชีวิตของผู้คนเสมือนญาติ พร้อมกับทำหน้าที่โอบอุ้มโลกใบนี้ด้วย

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ใช้พรหมวิหาร 4 อันเป็นแนวทางพระโพธิสัตว์ที่ชาวฉ้อจี้ยึดถือมา เป็นคำขวัญประจำองค์กร คือ

1. เมตตา ฝึกการมีจิตใจที่ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข
2. กรุณา ฝึกลงมือทำเพื่อช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
3. มุทิตา ฝึกเรียนรู้ เข้าใจ และกตัญญูในสรรพสิ่ง
4. อุเบกขา ฝึกเข้าใจความเป็นธรรมชาติธรรมดา สามารถลดตัวตนและปล่อยวาง ซึ่งเป็นการตีความพรหมวิหาร 4 อย่างกว้างและลึก

หลักสูตรการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ (College of Medicine)

ระดับปริญญาตรี (Undergraduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- แพทยศาสตร์ (Medicine)
- การทดสอบทางการแพทย์และเทคโนโลยีชีวภาพ (Laboratory Medicine & Biotechnology)
- สาธารณสุข (Public Health)
- พยาบาล (Nursing)
- สารสนเทศทางการแพทย์ (Medical informatics)

ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก (Graduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- วิทยาศาสตร์การแพทย์ (Medical Science) (M.S. and Ph.D.)
- วิทยาศาสตร์การพยาบาล (Nursing Science)
- สาธารณสุข (Public Health)
- สุขภาพชนพื้นเมือง (Aboriginal Health)
- เทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์ (Medical Biotechnology)
- จุลชีววิทยา วิทยาภูมิคุ้มกัน การแพทย์เชิงอณู (Microbiology / Immunology & Molecular Medicine)

- สารสนเทศทางการแพทย์ (Medical Informatics)
- สถาบันสรีระวิทยาประยุกต์และวิทยาศาสตร์ทางคลินิก (Institute of Integrative Physiology and Clinical Science)

หลักสูตรการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (College of Life Science)

ระดับปริญญาตรี (Undergraduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Life Science)

ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก (Graduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Life Science)
- เภสัชวิทยาและพิษวิทยา (Pharmacology & Toxicology)
- อณูชีววิทยาและเซลล์ชีววิทยา (Molecular & Cellular Biology)
- มนุษย์พันธุศาสตร์ (Human Genetics)
- ประสาทวิทยา (Neuroscience)

หลักสูตรของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (College of Humanities and Social Science)

ระดับปริญญาตรี (Undergraduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- สังคมสงเคราะห์ (Social Work)
- การพัฒนามนุษย์ (Human Development)
- วรรณคดีตะวันออก (Oriental Literature) (จีนและญี่ปุ่น)
- ภาษาอังกฤษและวรรณคดี (English Language and Literature)

ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก (Graduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- สังคมสงเคราะห์ (Social Work)
- มานุษยวิทยา (Anthropology)
- วัฒนธรรมและศาสนศึกษา (Religious & Cultural Studies)

หลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์และการสื่อสาร (College of Education & Communication)

ระดับปริญญาตรี (Undergraduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- การสื่อสารศึกษา (Communication Studies)
- พัฒนาการเด็กและครอบครัว (Child Development and Family Studies)

ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก (Graduate Programs) เปิดสอนในสาขาวิชาต่อไปนี้

- การศึกษา (Education)
- โปรแกรมปริญญาโททางการศึกษาสำหรับครูมัธยม (Master-in-Teaching program for in-service high school teachers)

กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาด้านการพัฒนาจิต

1. **กิจกรรมอาสาสมัคร** ถือเป็นกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาและทุกหน่วยงานของนอิจี้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก จะมีอาสาสมัครเข้าไปทำงานร่วมกับบุคลากรหลักของหน่วยงานนั้นๆ ทั้งในรูปแบบของการเป็นอาจารย์ช่วยสอน การเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ที่ช่วยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักเรียน นักศึกษา อาสาสมัครเหล่านี้ได้ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักศึกษา ให้แรงบันดาลใจในการทำมาดีโดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนี้มีการกำหนดให้นักศึกษาทุกคนได้ทำงานอาสาสมัครทั้งที่เป็นภาคบังคับในหลักสูตร เช่น การให้นักศึกษาทุกคนทำงานอาสาสมัครที่โรงพยาบาลเป็นเวลา 10 ชั่วโมง หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น การพานักศึกษาไปช่วยเก็บขยะในตอนเย็น การให้นักศึกษาได้จัดขนมและน้ำชาไปเลี้ยงคนงานที่มาทำงานก่อสร้างอาคารภายในมหาวิทยาลัย เป็นต้น

2. **การเรียนรู้ชงชา** การชงชาเป็นศิลปะ 2 ด้าน ที่ฝ่ายหนึ่งฝึกการบริการผู้อื่น และอีกฝ่ายหนึ่งเรียนรู้การเป็นผู้รอ รับผิดชอบต่อผู้อื่น รับผิดชอบต่อผู้อื่น ฝึกการเคลื่อนไหวอย่างมีสติ การทำงานอย่างมีสมาธิ ทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น

3. **การจัดดอกไม้** เป็นการสอนที่สอดแทรกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องศิลปะของการดำเนินชีวิต การเรียนรู้จากธรรมชาติ เช่น การสอนว่า ดอกไม้ใบไม้ย่อมมีทั้งเก่าและใหม่ ทั้งแก่และอ่อน หากไม่เด็ดดอกไม้ที่ร่วงโรยทิ้งไปบ้าง ก็อาจจัดดอกไม้ได้ไม่งดงาม เช่น การทำงานการดำรงชีวิตที่ต้องเสียสละในบางเรื่องเพื่อให้เกิดการลงตัวอย่างสมดุล มีให้ มีรับอย่างเหมาะสม ทำให้เป็นคนที่มีศิลปะมีความละเอียดอ่อนและประณีตไปพร้อมๆ กัน

4. **การฝึกวาดภาพและเขียนตัวอักษรด้วยพู่กันจีน** เป็นการพัฒนาร่างกาย มั่นคง มีสมาธิ โดยฝึกต่อเนื่องเป็นชั่วโมงๆ

5. **การเรียนรู้วิชากายวิภาคศาสตร์** นักศึกษาแพทย์ที่ต้องเรียนผ่าศพ “อาจารย์ใหญ่” ซึ่งเป็นคำเรียกผู้ที่อุทิศร่างกายให้นักศึกษาแพทย์ได้เรียน มีการสร้างระบบให้นักศึกษาแพทย์ได้เห็นความสำคัญและระลึกถึงพระคุณของอาจารย์ใหญ่อย่างสูงยิ่ง โดยให้นักศึกษาได้ทำความ

รู้จักกับครอบครัวของอาจารย์ใหญ่เพื่อให้รู้สึกว่าคุณเองเป็นเหมือนสมาชิกในครอบครัวนั้นๆ และได้มีการเรียนรู้ประวัติเรื่องราวชีวิตของอาจารย์ใหญ่ตั้งแต่ก่อนเรียนผ่าศพ เพื่อให้ตระหนักว่าร่างนั้นไม่ใช่เป็นแค่ศพไร้ชีวิต แต่เป็นมนุษย์ผู้หนึ่งที่เคยมีเลือดเนื้อ มีชีวิตจิตใจ มีคุณงามความดี เป็นที่รักของญาติมิตร เป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาแพทย์มีจิตใจที่รู้จักเคารพผู้อื่น รู้คุณค่าผู้ที่เสียสละแม้ร่างกายของตนให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาแพทย์ได้มีความรู้ที่จะนำไปดูแลรักษาผู้ป่วยได้อีกเป็นจำนวนมาก เมื่อนักศึกษาแพทย์เรียนจบหลักสูตร จะมีการแยกส่วนต่างๆ ของร่างกายอาจารย์ใหญ่ให้เรียบร้อยที่สุด แล้วห่อหุ้มด้วยผ้าขาวสะอาด ปิดคลุมด้วยแพรพรรณอย่างสวยงาม ทั้งนักศึกษาแพทย์ คณาจารย์ ญาติของอาจารย์ใหญ่จะมาร่วมพิธีช่วยกันแบกศพอาจารย์ใหญ่เดินเรียงแถว จัดขบวนแห่ศพด้วยความเคารพระลึกถึงในบุญคุณนำไปฌาปนกิจ แล้วเก็บอัฐิบางส่วนใส่ผอบคริสต์รูปทรงปราสาทสวยงาม จารึกชื่อแซ่ไว้ทุกท่าน แล้วนำไปเก็บไว้ในห้องพระโพธิสัตว์บนอาคารคณะแพทย์ นักศึกษาแพทย์จะเขียนคำระลึกถึงอาจารย์ใหญ่ของพวกเขาใส่โลงศพเผาไปด้วยเพื่อคารวะอาจารย์เป็นครั้งสุดท้าย มีการจัดทำเป็นวารสาร ทำเป็นโปสเตอร์ติดแสดง มีการจัดงาน อ่านคำสดุดี เล่นดนตรีแสดงความรักในพระคุณของอาจารย์ใหญ่ ให้ญาติ ครูอาจารย์ และแขกผู้มีเกียรติชม ด้วยกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อมิตติความเป็นมนุษย์และจิตวิญญาณเช่นนี้ ย่อมส่งผลให้จิตใจของนักศึกษาแพทย์ถูกบ่มเพาะให้เป็นผู้ที่มีจิตใจที่ละเอียดอ่อน มีความกตัญญูต่อผู้อื่น ทำให้พวกเขาเป็นแพทย์ที่ดีในอนาคต

ฉือจี้มีเป้าหมายด้านการศึกษาให้คนเข้าถึงหลักคุณธรรม 3 ข้อ คือ

1. ความรู้จักประทับใจผู้อื่นได้ (ความสำนึกในบุญคุณของคนและสิ่งแวดล้อมรอบตัว)
2. ความรู้จักเคารพยกย่องให้เกียรติผู้อื่น (ความสำนึกในการต่อมตนรับใช้และบริการ)
3. ความรักเพื่อนมนุษย์ (ความรู้สึกเหมือนเป็นญาติพี่น้องครอบครัวเดียวกัน-ภราดรภาพ)

ฉือจี้เห็นว่าจะต้องศึกษาเรียนรู้ที่จะฝึกตนเองให้มีคุณธรรมทั้งสามข้อนี้ในชีวิตประจำวัน จึงจะเรียกได้ว่ามีความก้าวหน้าทางการศึกษาชีวิต (เดิมแท้, 2548)

กล่าวโดยสรุป มหาวิทยาลัยพุทธฉือจี้จัดการศึกษาภายใต้บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา ความสุข นักศึกษาของฉือจี้ทุกคนจะมีคณาจารย์และอาสาสมัครที่เข้ามาเป็น "พ่อแม่อุปถัมภ์" คอยให้การดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดในทุกๆ เรื่อง โดยจะแบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มเล็กๆ และแต่ละกลุ่มจะมีครูและพ่อแม่อุปถัมภ์ประจำ ที่จะหมั่นมาเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุย ทำให้นักศึกษาได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างทั่วถึง และเมื่อนักศึกษาคนใดมีปัญหาในเรื่องใดๆ เกิดขึ้น ก็จะได้รับความช่วยเหลือ ดูแลจากพ่อแม่อุปถัมภ์เหล่านี้ นโยบายในเรื่องนี้เกิดขึ้นจากการที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด บางคนเป็นนักศึกษา

ต่างชาติทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถมาดูแลใกล้ชิดได้ การเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ยังเป็นการฝึกฝนตนเองของคณาจารย์และอาสาสมัครให้รักและเอาใจใส่เด็ก ๆ ทุกคนเสมือนลูกหลานของตนเอง ทำให้นักศึกษาและคณาจารย์รวมถึงอาสาสมัครได้มีความสัมพันธ์กันแบบมนุษย์กับมนุษย์ที่อยู่ นอกเหนือกรอบแห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดแต่เนื้อหาวิชาการในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว (พระเดิมแท้.สัมภาษณ์, มีนาคม 2550)

นอกจากนี้ ฉือจี้ยังให้ความสำคัญกับ“การให้”โดยปราศจากความเห็นแก่ตัวโดยจัดให้นักศึกษาทุกคนได้มีประสบการณ์การทำงานอาสาสมัคร หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ มานุษยวิทยา และแพทยศาสตร์ โดยสอดแทรกคุณค่าความดี ความงามหรือเรื่องของสุนทรีย์ และความจริงของชีวิต เข้าไปในการเรียนการสอน มีการชื่นชมยกย่องผู้ที่ทำความดีโดยการติดบอร์ดผลงาน แสดงความยกย่องให้ทุกคนได้รับรู้ บรรยากาศการเรียนรู้อยู่ในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ปลอดภัยและสวยงาม มีการออกแบบสถาปัตยกรรมที่คำนึงถึงสภาพภูมิประเทศที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวอยู่บ่อยครั้ง มีอาหารที่จัดบริการแก่นักศึกษาและคณาจารย์ภายในห้องอาหารของสถาบันเป็นอาหารมังสวิรัต ซึ่งถือตามแนวปฏิบัติของชาวจีนใต้วันที่นิยมงดเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์ ภารกิจของมหาวิทยาลัยคือการเตรียมนักศึกษาเพื่อพัฒนาให้เกิดมุมมองที่หลากหลายต่อโลกและสนับสนุนให้นักศึกษาได้บรรลุถึงเป้าหมายของตนและค้นพบความหมายของชีวิต โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมอาสาสมัคร สุนทรีย์กิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้มีจิตใจจดจ่อ เรียนรู้ ตูตนเองผ่านการจัดดอกไม้ ชงชา หรือเขียนพู่กันจีน ทำให้ได้ขัดเกลาจิตใจให้ประณีต อ่อนโยน มีความใจเย็น และมีสติในการทำงาน ปัจจุบันมหาวิทยาลัยฉือจี้ได้กลายเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่สำคัญในหมู่นักการศึกษาและกลุ่มคนระดับผู้นำด้านต่างๆ ของไทย มีหน่วยงานองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาชั้นนำทางสายแพทยศาสตร์ของไทยได้เดินทางไปศึกษาดูงานกันเป็นจำนวนมาก จึงถือได้ว่ามหาวิทยาลัยฉือจี้เป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษาแบบ “คุณธรรม นำความรู้” ที่เน้นการพึ่งตนเอง และการรักษาสิ่งแวดล้อม และใช้กระบวนการจิตตปัญญาในการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญแห่งหนึ่ง

2. มหาวิทยาลัยนาโรปะ (Naropa University)

มหาวิทยาลัยนาโรปะได้รับการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2517 โดย เซอเกียม ดรุงปะ รินโปเช ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สืบทอดคำสอนของพุทธศาสนาแนวทิเบต นิกายคาทิวและนิงมา เมื่อรัฐบาลจีนทำการยึดประเทศทิเบต ในปี พ.ศ. 2536 ดรุงปะจำต้องลี้ภัยออกมาตามแนวเทือกหิมาลัยมายังตอนเหนือของประเทศอินเดีย ในช่วงเวลานั้นท่านก็ยังได้ทำการเผยแพร่ธรรมมะอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณมหาราชมุนีสุวณฺโณ และในปี พ.ศ.

2509 ท่านได้รับทุนการศึกษาสโปลดิง ให้ได้เข้าศึกษาด้านศาสนาเชิงเปรียบเทียบ ปรัชญา ศึกษา และศิลปกรรมที่มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ท่านพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจนแตกฉาน และเข้าใจถึงความต้องการด้านจิตวิญญาณของโลกตะวันตก (ณัฐพล วังวิญญู, 2546)

ในปี พ.ศ. 2513 ท่านเริ่มเดินทางไปสอนธรรมะและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลาร่วม 17 ปี โดยที่ท่านได้ก่อตั้งสำนักปฏิบัติสมาธิภาวนาหลายแห่งในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปยุโรป ด้วยเหตุที่ท่านมีทั้งความเป็นนักวิชาการ ศิลปิน และอาจารย์สอนสมาธิภาวนา ท่านจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นอาจารย์สอนพุทธศาสนาที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งในโลกตะวันตก

เมื่อท่านก่อตั้งนาโรปะขึ้นมา โดยมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาว่านาโรปะจะเป็นมหาวิทยาลัยที่หลอมรวมเอาองค์ประกอบของการสอนด้านจิตหรือภาวนา และการศิลปะแขนงต่างๆ รวมทั้งการศึกษาแนวตะวันตก ผสมผสานไว้ด้วยกัน และในปี พ.ศ.2520 ท่านได้ก่อตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติขึ้นมาสำหรับฆราวาสผู้มีความสนใจในการปฏิบัติ

ดรุงปะ รินโปเช เสียชีวิตลงเมื่อปี พ.ศ.2530 ทั้งผลงานและเอกลักษณ์ที่เฉพาะตัวของท่านไว้ในความทรงจำของผู้คนและสานุศิษย์มหาวิทยาลัยนาโรปะ รวมถึงหนังสือที่ท่านนิพนธ์อีกหลายเล่ม เช่น Born in Tibet, Cutting Through Spiritual Materialism, The Myth of Freedom, Shambhala: The Sacred Path of the Warrior เป็นต้น

นาโรปะแรกเริ่มเป็นแค่สถาบัน โดยใช้แนวทางของมหาวิทยาลัยนาลันทา แหล่งศึกษาชื่อดังของประเทศอินเดียในศตวรรษที่ 11 จนได้รับการรับรองจาก North Central Association of Colleges and Schools ต่อมายกวิทยฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และประกาศนียบัตร (ณัฐพล วังวิญญู, 2546)

พันธกิจของนาโรปะ

ณัฐพล วังวิญญู (2546) ได้กล่าวถึงเป้าหมายทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยนาโรปะว่าประกอบไปด้วย องค์ประกอบทั้ง 6 ได้แก่

1. ความรู้เท่าทันปัจจุบันขณะ การบ่มเพาะความรู้เท่าทันในปัจจุบันขณะ เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาแนวภาวนา การฝึกฝนความรู้เท่าทันนี้หมายถึง การรับรู้ถึงประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ ในแต่ละขณะอย่างละเอียดถี่ถ้วน ไม่ว่าจะเป็น การเท่าทันกระบวนการทางความคิด การรับรู้ความรู้สึกผ่านผัสสะต่างๆ รวมทั้งห้วงอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนได้รับการหลอมรวมอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เมื่อร่างกายและจิตใจหลอมรวมกันได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวมแล้ว ความสามารถหรือคุณลักษณะด้านต่างๆ ก็จะก่อเกิดและสำแดงออกมา ได้แก่ ความคิดอ่านมีความแม่นยำและ

ความเข้าใจมีความแจ่มชัดทะลุปรุโปร่ง การสื่อสารเป็นไปด้วยความเปิดกว้างและชัดเจน ตระหนักรู้และชื่นชมโลกได้อย่างเต็มเปี่ยมกว้างขวาง การกระทำการต่างๆ ก็มีประสิทธิภาพ ความรู้เท่าทันนี้จะได้รับการบ่มเพาะให้แรงกล้าและเต็มเปี่ยมโดยกระบวนการวิธีต่างๆ ได้แก่ การเจริญสมาธิภาวนา และการภาวนาตามธรรมเนียมปฏิบัติในแนวทางต่างๆ ทั้งที่มีมาแต่ วัฒนธรรมดั้งเดิมและแนวทางสมัยใหม่ต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการฝึกฝนทางพุทธิปัญญา และศิลปะในแขนงต่างๆ การฝึกปฏิบัติและวินัยเหล่านี้จะช่วยให้ปัจจุบันขณะเผยตัวในฐานะ ประสบการณ์ตรง ที่ผู้เรียนสัมผัสได้ด้วยตน รวมถึงการรับรู้ถึงความลึกลับสงสัย และแรงต้าน ภายใน ในการที่จะเข้าถึงและดำรงอยู่ในปัจจุบันขณะ ทั้งนี้ เหล่าคณาจารย์ทั้งหลายจะได้รับการ ส่งเสริมให้พัฒนาหลักปฏิบัติในการฝึกสติ หรือการตื่นรู้ ให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ตนสอน การ ฝึกฝนความรู้เท่าทันนี้ช่วยให้จิตตั้งมั่นและเรียนรู้ในปัจจุบันขณะ ไม่วอกแวกวุ่นวายและไหล เลื่อนไปอย่างไม่มีทิศทาง

2. **สร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้** การศึกษาเรียนรู้ไม่ได้เป็นเพียงการแสวงหา ความรู้โดยปัจเจกบุคคลเท่านั้น และกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพก็ไม่ได้เกิดขึ้นใน ห้องเรียนที่แยกสัดส่วนออกจากสิ่งแวดล้อมโดยสิ้นเชิง หากว่าเกิดจากการปฏิสัมพันธ์และปะทะ สัมผัส ในความสัมพันธ์ที่เรามีต่อผู้คนและสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้ นาโรปะจึงมี ความมุ่งมั่นในการก่อให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตรและชุมชนเรียนรู้ขึ้น เป็น เสมือนพื้นที่ศึกษาทดลองมีชีวิต ที่ท้าทายและทดสอบสติปัญญา องค์กรความรู้และการรับรู้ของ นักเรียนในโลกที่เป็นจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป ทั้งนี้ เมื่อผู้เรียนมีความ เข้าใจในตัวเองมากขึ้น ก็จะสามารถเข้าใจผู้อื่นและโลกได้มากขึ้นเป็นลำดับ อีกทั้งความเอื้อ ออาทรและความเมตตาต่อผู้อื่นก็จะงอกงามขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติด้วย บรรยากาศการเรียนรู้ เช่นนี้เองที่ผู้เรียนจะค้นพบจิตใจและภูมิปัญญาภายในตน

3. **บ่มเพาะความเปิดกว้าง** กล่าวได้ว่า ผู้มีการศึกษานั้นควรจะมีคุณลักษณะ 5 ประการด้วยกัน ซึ่งถือเป็นแนวทางฝึกปฏิบัติไปสู่พัฒนาการภายในที่สมดุล และเพื่อการเรียนรู้ และการตอบสนองต่อโลกอย่างสร้างสรรค์ ตลอดเส้นทางของการดำรงชีวิต ทั้งนี้ หลักสูตรการ เรียนการสอนในสาขาวิชาแขนงต่างๆ จะได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้บ่มเพาะ คุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่

3.1 **ความเปิดใจและความเคารพในประสบการณ์ตรงของผู้เรียนเอง** หมายถึงความตั้งใจที่จะมองให้เห็นประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นต่อตนเองอย่างชัดเจน รับรู้อย่าง ตรงไปตรงมาและเปิดกว้าง นั่นหมายรวมถึง ความรู้สึกทางผัสสะและอารมณ์ต่างๆ รวมถึง สภาวะจิตที่เป็นไปในแต่ละห้วงของปัจจุบันขณะ ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่กระบวนการเรียนรู้ศึกษาที่ แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ หลากๆ คนอาจมีความวิตกกังวล อึดอัดหรือหงุดหงิดในกระบวนการเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์ตรงเหล่านี้ และพยายามหลีกเลี่ยง ปฏิเสธ หรือจัดการกับประสบการณ์ตรงที่

มีค่าเหล่านี้ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การฝึกฝนจึงเป็นเรื่องของการที่ผู้เรียนต้องเปิดใจกว้างและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นภายใน อย่างเปิดเผย เพื่อให้สามารถรับรู้เท่าทันบทเรียนภายในเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องชัดเจนตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นในการเข้าถึงองค์ความรู้ในระดับที่ลึกซึ้งลงไป ในการดำเนินชีวิต การกระทำใดๆ ที่จะถึงพร้อมด้วยสติปัญญาและความมั่นใจได้นั้น จะต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของการไม่ตัดสินอย่างมีอคติ แต่ดำเนินไปด้วยความรู้เท่าทันที่แจ่มแจ้ง ต่อเนื่องและไม่บิดเบือน และสนใจใคร่รู้ในประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะตนอยู่เสมอ ในแง่หนึ่ง การที่เราสามารถดำรงอยู่และยอมรับในสิ่งที่เราเป็นได้อย่างไม่แปลกแยกนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

3.2 ทักษะการสื่อสารและการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถในการสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ที่จะยอมรับและชื่นชมคุณค่าของประสบการณ์ตรงของผู้อื่น และฝึกฝนทักษะการสื่อสารในทางต่างๆ ได้แก่ ทักษะการอ่านและเขียน การพูดและการฟังที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนจนถึงวิถีทางของการสื่อสารอื่นๆ นอกเหนือจากการใช้ภาษาพูด เช่น ดนตรี ศิลปะการเคลื่อนไหว ทัศนศิลป์ เป็นต้น คุณสมบัตินี้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบในการช่วยเหลือเกื้อกูล สมดุลภาวะและการเจริญเติบโตด้านในของผู้อื่นด้วย

3.3 ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ให้แหลมคมลุ่มลึก คือความสามารถในการรับรู้และวิเคราะห์โลก มองเห็นลักษณะจำเพาะของปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างเชื่อมโยง คุณสมบัตินี้มีเฉพาะได้ด้วยการทำความเข้าใจในเหตุปัจจัยและฐานแห่งการก่อเกิดและขับเคลื่อนของสังคม ซึ่งรวมถึง โครงสร้างทางสังคม ตรรกะทางความคิดต่างๆ และความสัมพันธ์อันโยงใยทั้งหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจับประเด็นต่างๆ เพื่อการเข้าใจตัวเองและสังคมโลกที่ตนอยู่ได้อย่างมีวิจรรณญาณ และคมชัดพอที่จะนำเสนอออกมาได้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น บทวิเคราะห์ บทวิพากษ์ หรือรูปแบบอื่นๆ ที่สร้างสรรค์ ทั้งนี้ ปัญญาอันนั้น นอกจากเป็นเรื่องของความสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างแหลมคม ยังหมายรวมถึง ความสามารถเปิดพื้นที่ให้แก่ ความเข้าใจอันกระจ่างชัด ให้ปรากฏขึ้นอย่างฉับพลันและมีความสดใหม่ด้วย

3.4 ชื่นชมในความมั่งคั่งรุ่มรวยในภูมิปัญญาของโลก เรียนรู้และชื่นชมในความหลากหลาย ระบบคุณค่าต่างๆ ที่อยู่ในสังคมโลก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการอันสร้างสรรค์และพัฒนาความรอบรู้ของตัวเองให้ขยายขอบเขตไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด นั้นหมายถึง การพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อการนำมาใช้ ทั้งในด้าน พุทธิปัญญา อารมณ์และด้านการปฏิบัติ โดยเพิ่มการรับรู้และการชื่นชมในวิถีแห่งปัญญา การแสดงออกทางปัญญา ประสบการณ์และความสร้างสรรค์ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในโลกนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การเข้าใจภูมิปัญญาทั้งหลายที่เกิดขึ้นในบริบทและเงื่อนไขอันจำเพาะ โดยไม่ยึดเยียดกรอบเชิงคุณค่าและความคิดของตนเข้าไป 2) ตระหนักไว้ว่า เมื่อเราสามารถชื่นชมความ

หลากหลายที่ดำรงอยู่ในโลกเหล่านี้ได้ ชีวิตของตนก็จะมั่งคั่งรุ่มรวยและการกระทำต่างๆ จะ เป็นไปด้วยความรอบรู้นี้

3.5 การกระทำที่มีประสิทธิภาพ คือความสามารถในการนำเอาความรู้หรือความ เข้าใจที่ตนได้มา ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์หมดจด โดยอาศัยคุณลักษณะ ของความเปิดใจกว้าง ความเข้าใจอันกระจ่างชัด ความสามารถในการสื่อสารและสัมพันธ์ เป็น พื้นฐานการดำเนินชีวิตของตนเอง สามารถตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย รักษาระดับความสนใจใคร่รู้และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมถึงทำ กิจกรรมโครงการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงจนถึงที่สุด ทั้งนี้ คุณค่าของการศึกษาของนาโรปะนั้น วัด ได้ที่ความสามารถของนักศึกษาในการดำเนินชีวิตในสังคมโลกได้อย่างเป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ และเกื้อกูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งหลายเหล่านี้ ได้รับการพัฒนาและบรรจุไว้ในระบบ การศึกษาของมหาวิทยาลัยนาโรปะ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็น ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบกิจการหน้าที่การงาน หากกล่าวโดยรวม คุณลักษณะเหล่านี้เป็น ทักษะเชิงคุณภาพภายในของบุคคล มากกว่าที่จะเป็นเรื่องของเทคนิควิธีการ และการฝึกฝนทาง วิชาชีพ เพราะเชื่อว่าการบ่มเพาะคุณลักษณะเหล่านี้เป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีความ พร้อม ที่จะดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่นี้ ได้อย่างดี เพราะอุปสรรคหรือความทุกข์ร้อนที่เกิดขึ้น ในการดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้ มีผลมาจากอุปสรรคในทางจิตวิทยา เช่น ความไม่สมดุลทาง อารมณ์ ความสับสน ความไม่สามารถในการสื่อสารและสัมพันธ์กับผู้อื่น ความไม่เข้าใจชีวิต อย่างพอเพียง เป็นต้น เมื่อนักศึกษาเรียนรู้ที่จะจัดการกับอุปสรรคด้านนี้ได้ ก็จะสามารถสัมผัส ได้ถึงความพึงพอใจอย่างลุ่มลึกในชีวิตตนเอง และเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในหน้าที่การงาน ทั้งหลายไปด้วยเช่นกัน นอกจากประโยชน์ต่อความสำเร็จในอาชีพการงานแล้ว การพัฒนา คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาได้บ่มเพาะ ความเปิดใจกว้าง ความรู้จักตัวเอง ขันติธรรม ความยืดหยุ่น และความสมดุลทางอารมณ์ ในชีวิตที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างรวดเร็วในสังคมสมัยใหม่ ที่เต็มไปด้วยแรงกดดันนานัปการ ดังนั้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐาน สำคัญในการศึกษาต่อ การทำงาน และการดำเนินชีวิตได้อย่างทันการณ์และสอดคล้องกับ สิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง

4. มรดกแห่งการศึกษาแนวพุทธ ระบบการศึกษาแนวพุทธมีที่มาอันยาวนาน นับตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้เกิดขึ้นในอินเดีย เมื่อ 2,500 ปีมาแล้ว ระบบการศึกษาแนวพุทธนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการฝึกปฏิบัติสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งนำไปสู่การ ค้นพบความไม่มีตัวตน (egolessness) ซึ่งในทางพุทธปรัชญาหมายถึง ภาวะที่เข้าถึงได้ ผ่าน ประสบการณ์และความเข้าใจถึงความจริงที่ว่า "ตัวเรา" นั้นหาได้ดำรงอยู่อย่างเอกเทศตายตัวไม่ แต่เป็นกระบวนการของชีวิตที่ดำเนินไปอย่างมีเหตุปัจจัยประกอบอยู่ด้วยเสมอ

การฝึกสมาธิภาวนา หมายถึง การฝึกสติและความรู้เท่าทันให้ถึงพร้อม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของความเข้าใจตนเองและความกรุณา รวมถึงสำนักแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น การฝึกฝนทางจิตนี้จะเริ่มช่วยให้เราเป็นอิสระจากรูปแบบพฤติกรรมเดิมๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดผลสร้างสรรค์อันใด และเป็นอิสระจากอคติต่างๆ การภาวนาจะช่วยให้เราพัฒนาคุณค่าและความสง่างามของความเป็นมนุษย์ อีกทั้งช่วยฝึกฝนสติปัญญาให้แก่กล้าลุ่มลึกด้วย

ในที่นี้ ศील มี 2 มิติ คือ การศึกษาสาขาวิชาความรู้เฉพาะด้าน และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งต้องอาศัยทั้งขันติธรรมและอารมณ์ขัน

ประการสุดท้าย คือการฝึกเข้าถึงทางปัญญา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ หนึ่ง รับฟังจากคำสอนที่มีมา สอง ตรวจสอบว่าความรู้ที่ได้รับมานั้นเป็นจริงอย่างไร และสุดท้ายคือ การน้อมรับความรู้มาพิจารณาอย่างแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) ด้วยวิธีการนี้ ความรู้จริงเป็นสิ่งที่สดใหม่ หรือเป็น “ ความรู้มือหนึ่ง ” ที่ประจักษ์ได้ด้วยตน และสามารถถ่ายทอดผ่านภาษา (วจีกรรม) และการกระทำ (กายกรรม) ได้

5. วิถีแห่งภูมิปัญญาโลก แนวทางดั้งเดิมของการแสวงหาและเข้าถึงความรู้และภูมิปัญญาต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนั้นรวมถึง แนวทางของศาสนาหลักดั้งเดิมทั้งหลาย จารีต ธรรมเนียมปฏิบัติ วัฒนธรรมและศาสตร์แห่งความรู้ที่ลึกลับทั้งหลาย ซึ่งยังคงมีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมปัจจุบัน โดยสามารถให้ความเข้าใจที่ลุ่มลึกและแนวทางออกที่เหมาะสม การนำวิถีทางและองค์ความรู้เหล่านี้มาหลอมรวมกับระบบการศึกษาสมัยใหม่ จะช่วยให้นักศึกษาคลี่ยความสำคัญตนผิดและความคิดอันคับแคบลง ดังนั้น จึงถือเป็นการสร้างพื้นที่แห่งการสืบค้นและตรวจสอบพรมแดนความรู้และวิถีแห่งปัญญาของมนุษย์ ที่กว้างใหญ่และหลากหลาย ที่ดำรงอยู่ในวัฒนธรรมร่วมสมัยในโลกปัจจุบัน

6. การไม่ฝึกใฝ่ในลัทธิความเชื่อหรือศาสนาใด ๆ และความเปิดกว้าง ธรรมเนียมปฏิบัติในการฝึกฝนทางจิต การบ่มเพาะการตื่นรู้ และความรู้เท่าทันตัวเองและโลก เป็นหลักปฏิบัติที่มีอยู่ในวัฒนธรรมและศาสนาต่างๆ ในโลก เป็นสิ่งที่วัฒนธรรมทั้งหลายให้ความสำคัญ ไม่ใช่ในฐานะของหลักปฏิบัติทางศาสนา แต่ในฐานะที่เป็นแนวทางไปสู่การค้นพบตัวเองและความเข้าใจโลกที่ลุ่มลึก ในทางประวัติศาสตร์ ระบบการศึกษาแนวพุทธให้คุณค่าแก่การเรียนรู้ในความคิดเห็นและจารีตทางปัญญาที่หลากหลาย เพื่อเข้าใจถึงสภาวะและประสบการณ์ของความเป็นมนุษย์ ด้วยมรดกตกทอดทางปัญญาที่ได้รับสืบมานี้ มหาวิทยาลัยจึงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระบบความเชื่อ แนวทางแห่งจิตวิญญาณ และระบบปรัชญาที่แตกต่างหลากหลาย

ในสังคมสมัยใหม่ ดูเหมือนว่า ศิลปะและศาสตร์ทั้งหลายที่ช่วยให้ผู้คนเชื่อมกายและจิตให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ผ่านวิถีทางแห่งสติและความรู้ตัวทั่วพร้อม อย่างที่เห็นความจำเป็นของการไปพ้นความยึดมั่นในตัวตนอันคับแคบนั้น นับวันจะเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับกันอย่าง

แพร่หลายมากขึ้น ในขณะที่ความยึดติดในความคิดอย่างแข็งทื่อ และความยึดถืออุดมคติใดๆ อย่างตายตัว จนถึงขนาดที่อาจเป็นภัยต่อสังคมได้นั้น กำลังอ่อนแรงและคลายอำนาจลงไป ท่ามกลางกระแสสำนึกอย่างใหม่ เช่น การเห็นคุณค่าของปฏิสัมพันธ์อันสอดคล้องระหว่างกายและจิตที่มีผลต่อกระบวนการบำบัดเยียวยา การฝึกการรับรู้เท่าทันตัวเองและสิ่งรอบตัวในวิชาชีพแขนงต่างๆ การเห็นบทบาทที่สำคัญของญาณทัศนะ (intuition) ในแวดวงวิทยาศาสตร์และภาคธุรกิจ แนวคิดเชิงนิเวศวิทยาที่พยายามไปพันมุมมองของประโยชน์ตน หรือประโยชน์ของธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดจริยศาสตร์เชิงนิเวศน์อย่างใหม่ กระแสสำนึกใหม่นี้ยังเกิดขึ้นในสาขาวิทยาการด้านการจัดการ ที่ให้คุณค่ากับความร่วมมือ มากกว่าการแข่งขัน และการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม ทั้งหมดนี้ ล้วนเป็นสิ่งที่ระบบการศึกษาฟิงตระหนักและฝึกฝนนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์แก่สังคมโลก

กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยนาโรปะด้านการพัฒนาจิต

กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาที่สำคัญ ที่ใช้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยนาโรปะ ได้แก่ การโค้งคำนับแบบนาโรปะ (Naropa bow) วันปฏิบัติภาวนาของชุมชน (Community Practice Day) และ การปฏิบัติปลีกวิเวกภาวนาช่วงปิดภาคฤดูร้อน (summer retreat)

1. การโค้งคำนับแบบนาโรปะ (Naropa Bow) เป็นวิถีปฏิบัติของมหาวิทยาลัยนาโรปะ ก่อนจะเริ่มการเรียนแต่ละชั้นเรียน และเริ่มการประชุมต่างๆ การโค้งคำนับดังกล่าว ไม่ใช่การปฏิบัติภาคบังคับ แต่ได้กลายเป็นวิถีขององค์กรที่ปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง การโค้งคำนับเป็นการแสดงการต้อนรับและความเคารพ ในวัฒนธรรมตะวันออก และมีความหมายพิเศษในชุมชนของนาโรปะ เป็นการตระหนักและเคารพในคุณลักษณะของความเป็นนักรบทางจิตวิญญาณ ที่มนุษย์แต่ละคนมีอยู่ กล่าวคือ ความเป็นบุคคลที่มีความกล้าหาญมากพอที่จะเป็นผู้ที่อ่อนโยนอย่างแท้จริง ในการโค้งคำนับกันและกัน จึงเป็นการแสดงความเคารพต่อความกล้าหาญ ความอ่อนโยน และปัญญาแห่งการตื่นรู้ ที่เป็นธรรมชาติพื้นฐานในตัวของมนุษย์ที่แต่ละบุคคลมีอยู่ การโค้งคำนับดังกล่าว เริ่มจากการนั่งในท่าของนักรบ ด้วยหลังที่ตรง ดวงตาเปิดกว้าง มือวางบนต้นขา ซึ่งเป็นท่าที่แสดงความแจ่มชัด ตื่นตัวและ เข้มแข็ง เป็นท่าเริ่มต้นแห่งความปรารถนาที่จะเรียนรู้ จากนั้น จะมีการผ่อนคลายร่างกายลงเล็กน้อย เป็นท่าแห่งความอ่อนโยน และพร้อมจะเปิดรับสัมพันธ์กับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น หลังจากนั้น จะเป็นการโค้งคำนับลง เป็นท่าสุดท้าย เป็นเสมือนการมอบของขวัญ คือ คุณลักษณะที่ดีต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเหล่านั้น ให้แก่ผู้อื่น เป็นความเต็มใจที่จะแบ่งปัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความกล้าหาญของนักรบ

2. **วันปฏิบัติภาวนาของชุมชน (Community Practice Day)** ทุกภาคการศึกษา จะมีวันหนึ่งที่มหาวิทยาลัยนาโรปะจะปิดทำการทุกแผนก เพื่อเชิญให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ทั้งนักศึกษา คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มาร่วมกันนั่งสมาธิในช่วงเช้า และปฏิบัติกิจกรรมแนวจิตตปัญญาศึกษาในช่วงเวลาที่เหลือในวันนั้น เช่น การชงชาแบบญี่ปุ่น ไท่ชี่ฉวน การเดินภาวนาในเขาวงกตแบบคริสต์ การจัดดอกไม้เคบานา หรือพิธีกรรมแบบชนเผ่าอื่นๆ โดยจะมีการอภิปรายกลุ่ม, การรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน และการทำกิจกรรมบริการชุมชน ในช่วงบ่าย จุดประสงค์ของวันดังกล่าว คือ เพื่อมุ่งเน้นการอยู่ร่วมกัน (togetherness) ในชุมชนของนาโรปะ และความสำคัญของการดำรงวิถีชีวิตอย่างมีสติและตระหนักรู้

3. **การปฏิบัติภาวนาช่วงปิดภาคฤดูร้อน (summer retreat)** สำหรับบางสาขาวิชา การจัดกิจกรรมปฏิบัติภาวนาในช่วงปิดภาคฤดูร้อน เป็นกิจกรรมพื้นฐานสำหรับนักศึกษาและคณาจารย์ เช่น ในการเรียนการสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เพื่อให้ได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชุมชนแบบจิตตปัญญา และได้เกิดการพัฒนาด้านในตนเอง โดยทั้งคณาจารย์และนักศึกษา จะรับประทานอาหารทุกมื้อร่วมกัน และปฏิบัติภาวนาร่วมกัน ที่สถานปฏิบัติภาวนาของมหาวิทยาลัย เป็นเวลาต่อเนื่อง 23 วัน

4. **การบูรณาการการตระหนักรู้ (awareness integration)** สำหรับบางสาขาวิชา เช่น ในการเรียนการสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชา จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) จะมีการเน้นการบูรณาการการปฏิบัติให้เกิดการตระหนักรู้เข้ากับการศึกษาเชิงวิชาการ ด้วยการปฏิบัติการเจริญสติในการพูด ฟัง เขียน อ่าน คิด การทำงานศิลปะ และการเคลื่อนไหวต่างๆ ในทุกวิชา ในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งที่ไม่แยกออกจากการเรียนแต่ละชั้น ทั้งนี้ รายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์และกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย ถือเป็นหัวใจของการสอนแนวจิตตปัญญา เพื่อให้เกิดความเข้าใจและประสบการณ์เชิงองค์รวม กิจกรรมดังกล่าว ปฏิบัติทั้งในและนอกอาคาร โดยบริเวณพื้นที่ของวิทยาเขตของนาโรปะ เป็นบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติเหล่านี้

หลักสูตรที่เปิดทำการสอน

หลักสูตรปริญญาตรี ในสาขาวิชาเอก (Major) ได้แก่

- การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)
- จิตวิทยาจิตตปัญญา (Contemplative Psychology)
- สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Studies)
- การศึกษาสหวิทยาการ (Interdisciplinary Studies)
- ดนตรี (Music)

- การศึกษาด้านศาสนา (Religious Studies)
- ศิลปะโบราณตะวันออก (Traditional Eastern Arts)
- ทัศนศิลป์ (Visual Arts)
- การเขียนและวรรณกรรม (Writing & Literature)
- ศิลปะการแสดง (Fine Arts in Performance)

นอกจากนี้ นักศึกษายังสามารถเลือกวิชารอง (Minor) เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในสาขาวิชาอื่นๆ ได้แก่

- จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)
- จิตวิทยาจิตตปัญญา (Contemplative Psychology)
- นาฏศิลป์ (Dance)
- การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)
- นิเวศวิทยาเชิงระบบ (Ecology and Systems Science)
- ศิลปะโบราณตะวันออก (Traditional Eastern Arts)
- ทัศนศิลป์ (Visual Arts)
- การเขียนและวรรณกรรม (Writing & Literature)
- ศิลปะการแสดง (Fine Arts in Performance)
- สันกฤต
- ธิเบต

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2537) ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตร “พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม” ที่มหาวิทยาลัยนาโรปะ ได้กล่าวถึงเป้าหมายและกระบวนการของหลักสูตรไว้ว่า

“พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม เป็นวิชาว่าด้วยการประยุกต์หลักธรรมวินัยเพื่อนำพุทธจริยาให้สอดคล้องกับจริยธรรมของแต่ละคน โดยมีการภาวนาเป็นบาทฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านใน เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในการรับใช้สังคม ด้วยความรู้สึกรู้สึกตื่นตัวว่าความทุกข์ของเพื่อนมนุษย์เปรียบเหมือนความทุกข์ของตนเอง แล้วสามารถนำความรู้ที่มีมารับใช้เพื่อนมนุษย์ในสังคมวงกว้างออกไป ไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือในชุมชน วัฒนธรรมของตนเท่านั้น แต่ยังสามารถแผ่ขยายความเมตตากรุณาออกไปยังเพื่อนมนุษย์ต่างวัฒนธรรม ประเพณี แม้กระทั่งความคิดทางการเมืองที่แผ่ออกไปด้วย”

นอกจากนี้ยังได้เขียนให้เห็นถึงรายละเอียดในการจัดการเรียนการสอน และเนื้อหาวิชาที่สอน ทำให้สามารถจินตนาการถึงบรรยากาศการเรียนรู้ออกไปได้อย่างดี

ปริญญาโทศิลปศาสตร์ สาขาวิชาพุทธศาสนิกสัมพันธ์

ภาควิชานี้มี 61 หน่วยกิต เป็นการเตรียมนักศึกษาให้ออกไปทำงานรับใช้สังคมบนพื้นฐานของหลักพุทธศาสตร์และการภาวนา เป็นวิชาเรียนเต็มเวลา 4 เทอม และมีการฝึกงานในโรงพยาบาล 400 ชั่วโมง ภาคฤดูร้อนมีการฝึกภาวนาตามท้องถนน

การฝึกฝนนักศึกษาให้รู้จักพุทธศาสนิกสัมพันธ์ โดยการมุ่งเน้นให้นักศึกษาเห็นความทุกข์ยากของตนเองและผู้อื่น หากนักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับความทุกข์ยากของผู้อื่นได้ ก็จะสามารถทำงานร่วมกับคนทั้งโลกได้ วิชานี้จะสอนให้รู้จักวิธีการทำงานกับผู้ทุกข์ยากได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังฝึกความเป็นผู้นำในการเผชิญหน้ากับความขัดแย้งทั้งหลาย ซึ่งเป็นการเตรียมนักศึกษาไปทำงานร่วมกับผู้ป่วยใกล้ตาย นักโทษ ผู้ไร้บ้านพักพิง คนเจ็บในโรงพยาบาล และงานสังคมสงเคราะห์อื่นๆ

หลักสูตรวิชา จะประกอบไปด้วย 1) แนะนำพื้นฐานความคิดเชิงพุทธศาสตร์ ซึ่งสอนให้นักศึกษารู้จักการทำงานด้วยความสอดคล้องของปัญญาและกรุณา 2) การภาวนา จะรู้จักวิถีภาวนาแบบพุทธประเพณีและต่างวัฒนธรรม รวมทั้งการภาวนาขั้นพื้นฐาน (สมถะและวิปัสสนา)

ปริญญาโทศิลปศาสตร์ สาขาพุทธศาสตร์

ปริญญานี้ ให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ 1 ใน 3 วิชาดังนี้คือ

1. ภาษาศาสตร์ (ธิเบตและสันสกฤต)
2. ศาสตร์แห่งการภาวนา
3. พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม

แต่ละภาควิชาเหล่านี้ กำหนดให้นักศึกษาเข้าใจพุทธศาสนาทั้งเชิงกว้างและลึกซึ้ง อาทิ วรรณกรรมศาสนา ศาสนศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณี หลักสูตรปริญญาโทมุ่งศึกษาพุทธศาสตร์เชิงวิเคราะห์และไม่แบ่งแยกนิกาย เน้นที่พุทธศาสนาแบบอินเดียและธิเบต ในแถบประเทศเอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้วิชาเหล่านี้ยังจะพัฒนาความเข้าใจและความซาบซึ้งในพุทธศาสนาจากการศึกษาวรรณกรรมชั้นเลิศทางพุทธวิทยาทั้งหลาย อาทิ เถรวาทมหายาน วัชรยาน เป็นต้น (สุลักษณ์, 2537)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนาโรปะ

จากงานวิจัยของโครงการ Comparative Institutional Research Program (CIRP) ซึ่งสำรวจข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐในปี ค.ศ. 2006 โดยสถาบัน Higher Education Research Institute ผลการศึกษา ดังเสนอไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการสำรวจข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐ
ในปี ค.ศ. 2006

	มหาวิทยาลัย นาโรปะ	มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศาสนา
ประเด็น: ทัวไป		
นักศึกษาต่างถิ่น (ภูมิลำเนา มีระยะทางมากกว่า 500 ไมล์) มาสมัครเข้าเรียนที่นี่	69.2%	23.3%
นักศึกษาสมัครเข้าเรียนที่นี่เป็นอันดับแรก	91.9%	66.4%
ประเด็น: เหตุผลที่ตัดสินใจเข้าเรียนที่สถาบันนี้ ที่นักศึกษาระบุว่า "สำคัญมากที่สุด"		
เพื่อได้รับความรู้ทัวไปและได้แนวคิดดี ๆ	82.1%	67.1%
เพื่อให้เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมยิ่งขึ้น	75.0%	45.9%
เพื่อเรียนรู้ในหัวข้อที่สนใจ	97.5%	79.4%
ประเด็น: นักศึกษาคาดหวังว่าจะทำสิ่งต่อไปนี้ ในระดับสูงมาก		
เข้าร่วมในองค์กรบริหารนักศึกษา	18.4%	8.1%
เข้าร่วมในการประท้วงหรือเดินขบวน	34.2%	8.4%
มีความพอใจในการตัดสินใจของมหาวิทยาลัย	71.8%	56.5%
เข้าร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครหรือการทำงาน บริการชุมชน	44.7%	29.8%
สื่อสารอย่างสม่ำเสมอกับอาจารย์ผู้สอน	55.3%	40.4%
มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนต่างเชื้อชาติเผ่าพันธุ์	81.6%	66.8%
เข้าร่วมในชมรมหรือกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของ นักศึกษา	52.6%	46.7%
เข้าร่วมในโครงการที่ไปศึกษาในต่างประเทศ	47.4%	36.9%
วัตถุประสงค์ที่นักศึกษาเห็นว่า "จำเป็น" หรือ "สำคัญมาก"		
ประสบความสำเร็จในศิลปะการแสดงแขนงใด แขนงหนึ่ง	39.5%	19.4%
สร้างสรรค์งานศิลปะ	55.6%	21.6%

ตารางที่ 5 (ต่อ) ผลการสำรวจข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาใน
 สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2006

	มหาวิทยาลัย นาโรปะ	มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศาสนา
มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเชิงการเมือง	56.8%	24.9%
มีอิทธิพลต่อค่านิยมทางสังคม	81.1%	44.2%
เป็นผู้นำของชุมชน	54.3%	35.4%
ช่วยเหลือผู้อื่นที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน	86.5%	66.5%
ช่วยส่งเสริมความเข้าใจด้านความแตกต่างระหว่าง เชื้อชาติเผ่าพันธุ์	50.0%	36.7%
เข้าร่วมในโครงการกิจกรรมปรับปรุงดูแลความ สะอาดของสิ่งแวดล้อม	56.8%	25.3%
พัฒนาปรัชญาชีวิตที่มีความหมาย	92.1%	49.8%
พัฒนาสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และวัฒนธรรมต่างๆ	86.1%	53.9%
เข้าร่วมในองค์กรสาธารณประโยชน์/สาธารณกุศล เช่น PeaceCorps หรือ Americorps/VISTA	41.2%	13.6%
ปริญญาในระดับสูงสุดที่นักศึกษาตั้งใจจะศึกษา		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (PhD) หรือ ศีกษาศาสตรดุษฎี บัณฑิต (EdD)	30.6%	18.0%
กิจกรรมที่ได้ทำในปีที่ผ่านมา		
ได้เข้าร่วมในการเดินขบวนประท้วงที่มีการจัดตั้ง เป็นระบบ	53.8%	51.0%
เล่นเครื่องดนตรีหนึ่งชิ้น	72.5%	42.6%
ได้อภิปรายเกี่ยวกับศาสนา	53.8%	31.3%
ได้อภิปรายเกี่ยวกับการเมือง	42.5%	36.1%

ตารางที่ 5 (ต่อ) ผลการสำรวจข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาใน
สหรัช ในปี ค.ศ. 2006

	มหาวิทยาลัย นาโรปะ	มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศาสนา
นักศึกษาจัดอันดับตัวเองว่า “สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย” หรือ “มากกว่า 10% เมื่อเทียบกับคน ในวัยเดียวกันโดยเฉลี่ย		
ความสามารถเชิงวิชาการ	70.0%	65.5%
ความคิดสร้างสรรค์	92.5%	60.7%
ความสามารถเชิงศิลปะ	67.5%	34.1%
ความสามารถในการเขียน	62.5%	49.0%
ความสามารถในการเข้าใจตนเอง	67.5%	58.2%
ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น	85.0%	68.0%
ความมีจิตวิญญาณ	80.0%	34.7%

กล่าวโดยสรุป มหาวิทยาลัยนาโรปะถือเป็นมหาวิทยาลัยแนวพุทธที่เปิดกว้างส่งเสริมให้
เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระบบความเชื่อ แนวทางแห่งจิตวิญญาณ และระบบปรัชญาที่
แตกต่างหลากหลาย โดยไม่จำกัดว่าเป็นแนวทางของศาสนาใด เน้นให้มีการฝึกฝนทางจิต การ
บ่มเพาะการตีรู้ และความรู้เท่าทันตัวเองและโลก ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่มีอยู่ในวัฒนธรรมและ
ศาสนาต่างๆ ในโลก กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญคือสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการ
ฝึกภาวนาทั้งในและนอกชั้นเรียน มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีสถานที่/ห้องที่จัดสภาพแวดล้อมเพื่อใช้
สำหรับการฝึกปฏิบัติภาวนาแบบต่างๆ ทั้งแนวทางของเถรวาท หรือวัชรยาน สำหรับนักศึกษาที่
ต้องการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นส่วนตัว (ปีเตอร์ เฮอร์ส. สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2550) บรรยากาศ
การเรียนรู้เต็มไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างนักศึกษาด้วยกันและนักศึกษากับคณาจารย์

3. สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไส (Sathya Sai Institute of Higher Learning)

สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไสได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524
โดยท่านศรีสัตยาไสบาบา เป็นสถาบันที่ได้รับการยอมรับและรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ
ประเทศอินเดียและกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย (the University Grants
Commission) ถือเป็นสถาบันการศึกษาที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีวิทยาเขตรวมกัน 3 แห่ง คืออนันต
เปอร์ (Anuntapur) ไวท์ฟิลด์ (White Field) และประศันตินิลัยัม (Prashanti Nilayam) แต่ละ

วิทยาเขตล้วนตั้งอยู่ในสถานที่ที่เงียบสงบ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการออกแบบสถาปัตยกรรม และตัวอาคารต่างๆ อย่างวิจิตรงดงาม แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานทางด้านวิทยาศาสตร์และด้านจิตวิญญาณได้อย่างกลมกลืน

พันธกิจของมหาวิทยาลัย

มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างการศึกษาแบบบูรณาการ ซึ่งถือเป็นการศึกษาที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และจิตวิญญาณ โดยมีการพัฒนาอุปนิสัยเป็นจุดประสงค์หลักของการศึกษา ในทางปฏิบัติหลักสูตรที่ทางสถาบันได้จัดให้มีขึ้นนั้นมุ่งหวังเพื่อที่จะนำเอาสิ่งที่ดีที่สุดของยุคโบราณและความก้าวหน้าของโลกยุคใหม่มาผนวกเข้าด้วยกัน กล่าวคือให้มีพื้นฐานสำคัญคือคุณค่าความเป็นมนุษย์อันยั่งยืนและเชื่อมโยงกับสังคมปัจจุบัน โดยท้ายที่สุดคือการบรรลุถึง ความงาม ความดี และความจริง

สถาบันยึดถือหลักการและแนวปฏิบัติของการบูรณาการความเป็นชาติ และยอมรับนโยบายการเปิดรับอย่างเสรี โดยรับสมัครนักศึกษาทั้งหญิงและชายจากทั่วโลก และเพื่อที่จะหล่อหลอมบุคลิกลักษณะของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันจึงกำหนดให้นักศึกษาพักอาศัยอยู่ภายในหอพักของมหาวิทยาลัยซึ่งมีรูปแบบการพักอาศัยแบบสำนักโบราณ โดยเน้นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างอาจารย์และศิษย์ และให้ความสำคัญต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ ต่อศิษย์

ท่านครีส์ตยาไสบาบาไม่ได้เป็นเพียงผู้ก่อตั้งสถาบันนี้เท่านั้น แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดี ซึ่งได้ยึดหลักการของคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ประการ คือ ความจริง ความประพฤติชอบ ความสงบสุข ความรักความเมตตา และอิหิงสา ซึ่งคุณค่าเหล่านี้จะต้องสะท้อนออกมาในทุกแง่มุมของความเป็นสถาบัน ท่านครีส์ตยาไสได้เน้นย้ำอยู่เสมอว่า การศึกษานั้นเป็นไปเพื่อชีวิต ไม่ใช่เพื่อการดำรงชีวิต ดังนั้นกิจกรรมในชั้นเรียน ความเป็นอยู่ในหอพัก และกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ ได้ถูกออกแบบเพื่อ และบรรลุถึงการพัฒนาทั้งทางกาย จิตใจ และจิตวิญญาณของนักศึกษาอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยง โดยมีจุดมุ่งหมายที่ความบริสุทธิ์และความเป็นหนึ่งเดียวของความคิด คำพูดและการกระทำ

เป้าหมายของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันนี้ คือการที่นักศึกษาจะเป็นผู้มีอุดมการณ์อันสูงส่ง ความรักชาติ ความรักความเมตตาต่อผู้ด้อยโอกาส มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว และเหนือสิ่งอื่นใดคือความมุ่งมั่นที่จะยึดถือสัจจะและความประพฤติชอบในการดำเนินชีวิต

สถาบันเน้นการให้มีห้องสมุดขนาดใหญ่ เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการสำหรับนักศึกษา ภายใต้บรรยากาศของพลังความศักดิ์สิทธิ์ ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อจิตวิญญาณและวัฒนธรรม

หลักสูตรที่เปิดทำการสอน

สถาบันเปิดทำการสอนตั้งแต่หลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท ในหลากหลายสาขา

หลักสูตรปริญญาตรี ได้แก่

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี พุทธศาสตร์ สัตววิทยาชีววิทยา
- คหกรรมศาสตร์บัณฑิต
- ศิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์

หลักสูตรปริญญาโท ได้แก่

- วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคณิตศาสตร์
- คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังได้เปิดหลักสูตร

- ปริญญาโท บริหารธุรกิจ (สำหรับนักศึกษาชาย)
- ปริญญาโท การจัดการ (สำหรับนักศึกษาชาย)
- ปริญญาโท เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (สำหรับนักศึกษาชาย)
- ปริญญาตรี ด้านการศึกษา (สำหรับนักศึกษาหญิง)

ลักษณะพิเศษของสถาบันในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ที่พักอาศัย คณาจารย์และนักศึกษาต่างพักอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย
2. นโยบายการรับนักศึกษา เปิดรับนักศึกษาจากทั่วประเทศเพื่อเข้าเรียนในหลักสูตรต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงรายได้ ชนชั้นวรรณะ ศาสนา หรือภูมิฐานะ
3. การคัดเลือกบนพื้นฐานของความชอบธรรม การคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันมีการทดสอบโดยการสอบวัดความรู้ และกระบวนการสอบสัมภาษณ์
4. การศึกษาโดยให้เปล่า ไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน หรือ ค่าธรรมเนียมใดๆ
5. การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการศึกษา
6. การพัฒนาด้านการค้นคว้าวิจัย ในระดับปริญญาเอก โดยการวิจัยจะเน้นในเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการในท้องถิ่น หรือในประเทศ
7. หลักสูตรบูรณาการ มีระยะเวลา 5 ปี เพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่
8. อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา คำนึงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของอาจารย์และนักศึกษา
9. การใช้เวลาเรียนเต็มเวลา มหาวิทยาลัยใช้วันหยุดราชการและเทศกาลสำคัญ ๆ ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของสถาบันด้านการพัฒนาจิต

กิจวัตรประจำวัน

กิจวัตรประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสัตยาไสเริ่มต้นตั้งแต่เช้า 05.00 – 10.00 น. โดยมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อมุ่งก่อให้เกิดความสมดุลและสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตวิญญาณ การจัดการวางกิจกรรมยึดหลักความสมเหตุสมผล กระจายตัวอย่างสมดุล ซึ่งแม้ดูเหมือนว่านักศึกษาจะต้องทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องแต่ก็เป็นไปอย่างผ่อนคลาย นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมทุกๆ กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นในหอพักหรือในสถานศึกษาอย่างเต็มกำลังความสามารถ การดูแลความสะอาดเรียบร้อยของหอพัก ห้องทดลอง บริเวณสนามหญ้า และ อาคารต่างๆ ของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของนักศึกษา โดยมีคณาจารย์เป็นผู้คอยดูแลและให้คำแนะนำ โดยมีคำกล่าวขององค์ภควัน ศรีสัตยาไสบาบาที่ว่า “มือที่รับใช้ ศักดิ์สิทธิ์ กว่าปากที่ภาวนา” เป็นสิ่งเตือนใจ

การพึ่งตนเอง

กิจกรรมการพึ่งตนเองในหอพักในหอพัก เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมต่างๆ เช่น การเตรียมอาหารในโรงอาหาร การทำสวน การจัดการและการบำรุงรักษาเครื่องโสตทัศนูปกรณ์ การจัดการร้านเครื่องเขียนและแผงผลไม้ จัดระบบการดูแลรักษาสุขภาพที่ห้องพยาบาล ดูแลงานที่เกี่ยวข้องกับการซ่อมแซมและงานจัดการห้องสมุด กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเองและ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรซึ่งมีการดำเนินการสัปดาห์ละครั้งในวิทยาเขตต่างๆ ของสถาบัน คือการบำรุงรักษาสนามกีฬา สนามหญ้า สวน ห้องประชุม ห้องสวดมนต์ ต้นไม้และรั้ว การติดตั้งไฟฟ้า โสตทัศนูปกรณ์ การพัฒนาสวนดอกไม้รอบๆ อาคารหอสมุด โรงละคร การจัดอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง ภาพวาดและภาพถ่าย วีดีโอฟิล์ม สไลด์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและ วัฒนธรรม

สัปดาห์บริการสังคม

ในสัปดาห์บริการสังคม นักศึกษาจะมีโอกาสได้ออกไปช่วยซ่อมแซมถนน อาคาร ทำความสะอาด จัดค่ายแพทย์อาสา ปลูกต้นไม้ ฯลฯ ในช่วงที่มีงานเทศกาลหรืองานสำคัญต่างๆ การจัดเวที ติดตั้งไฟฟ้า เครื่องเสียงต่างๆ ล้วนเป็นหน้าที่ของนักศึกษา บางครั้งที่มีการเลี้ยงอาหารแก่ผู้ยากไร้ นักศึกษาจะเป็นผู้คอยแจกจ่ายอาหาร เสื้อผ้า ดูแลเรื่องการจราจร การจัดที่นั่ง เป็นต้น

ข้อคิดประจำวัน

ทุกๆ วันเมื่อมาถึงชั้นเรียน นักศึกษาและคณาจารย์จะได้รับการต้อนรับและทักทายด้วย “ข้อคิดประจำวัน” ที่เขียนไว้บนกระดานดำอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการหยิบยกคำกล่าวของบุคคลต่างๆ อาทิ องค์ภควัน ศรีสัตยาไสบาบา นักบุญต่างๆ นักวิทยาศาสตร์ ผู้นำ นักปราชญ์

นักการศึกษา มาเขียนแล้วแต่โอกาส กิจกรรมนี้เป็นการพัฒนาในด้านความจำ การคิดวิเคราะห์ สร้างเสริมอุดมการณ์ นอกจากนี้ในห้องต่างๆ ยังมีบอร์ดที่แสดงคำกล่าวดีๆ บทความสั้นๆ ภาพวาดของบุคคลสำคัญ บุคคลดีเด่นต่างๆ และมีการเปลี่ยนอยู่เป็นประจำ สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีที่นุ่มนวลในการแนะนำนักศึกษาถึงโลกแห่งการเรียนรู้ และชีวิตจริง และยังเป็นการพัฒนาให้เกิด การตระหนักรู้ ความชัดเจนในประเด็นต่างๆ อย่างประเมินค่ามิได้

การนั่งสงบนิ่ง (Silent Sitting)

ในห้องพักนักศึกษาจะเริ่มกิจวัตรตั้งแต่ 05.00 น. ด้วยดนตรีสรรเสริญ และการมารวมกันในห้องสวดมนต์ การนั่งสงบนิ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากการทำให้นักศึกษาที่มา รวมกันในห้องสวดมนต์ได้มีโอกาสในการมองเข้าด้านในตนเอง และสะท้อนออกสู่ชีวิตจริง ในขณะที่นั่งสงบนิ่ง เป็นช่วงที่ก่อให้เกิดความตระหนักถึงความสมบูรณ์ ความสงบภายในเป็น สิ่งจำเป็นที่จะทำให้บรรลุถึงปัญญา ในขณะที่ในสถานศึกษาซึ่งเริ่มต้นชั้นเรียนตั้งแต่ 08.35 น. จะเริ่มด้วยการนั่งสงบนิ่งประมาณ 5 นาที โดยก่อนหน้านั้นนักศึกษาจะต้องมานั่งรอในชั้นเรียน ประจำที่ของตนเองอย่างน้อย 5 นาที ก่อน 08.30 น. การเดินทางจากห้องพักศึกษามายัง สถานที่เรียนเป็นไปอย่างมีระเบียบ และด้วยความเงียบสงบเรียบร้อย

การประชุมช่วงเช้า

ในการเข้าร่วมประชุมตอนเช้ามีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้ออกมาพูดต่อหน้าที่ประชุม เป็นเวลา 15 นาทีในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธา บุคคลสำคัญของโลก นักวิทยาศาสตร์ นักบุญ นักคิด นักปราชญ์ ประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคนที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ การเข้าร่วมประชุมตอนเช้าของนักศึกษานั้นมีความหมายเพิ่มมากขึ้น การพูดถึงบุคคลสำคัญ ต่างๆ นั้นไม่เฉพาะแต่คนอินเดียเท่านั้นแต่ยังรวมถึงบุคคลสำคัญทั่วโลกซึ่งมีเป้าหมายและปรัชญาชีวิตร่วมกันในการรับใช้ผู้คนและโลกนี้

การประชุมวันพฤหัสบดี

วันพฤหัสบดีซึ่งถือว่าเป็นวันครู จะมีการร่วมประชุมกันเป็นเวลา 1 ชั่วโมง นอกจากจะมี การนั่งสงบนิ่งแล้ว ยังมีการร่วมร้องเพลงบทสวดสรรเสริญพระเจ้าและศาสดาของศาสนาต่างๆ โดยเชื่อว่าบทเพลงเหล่านี้เป็นการเปล่งภาษาใจ การร้องเพลงร่วมกันยังเป็นการขจัดอุปสรรค เครื่องกีดขวาง ก่อให้เกิดความรักและความสงบ หลังจากนั้นจะเป็นการฟังการบรรยายโดยแขก ผู้มีเกียรติซึ่งรับเชิญมาบรรยายในหัวข้อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์อันน่าประทับใจ เนื้อหา จากคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ การรับใช้ของบุคคลสำคัญต่างๆ ซึ่งทำให้ชีวิตของเรามีคุณค่า และเป็นไปเพื่อการรับใช้ผู้อื่น อีกนวัตกรรมหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นก็คือในทุกวันพฤหัสบดี กลุ่มนักศึกษาจะ จัดให้มีการอภิปรายประกอบการฉายภาพและเสียงซึ่งแสดงถึงหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์และจิตวิญญาณ วัฒนธรรมประเพณีและความทันสมัย บทบาทของคุณค่า จริยธรรมที่เบ่งบานในความเป็นเลิศของมนุษย์ โดยแต่ละครั้งจะมีนักศึกษา 4 - 5 คน ร่วมใน

การอภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อหน้าที่ประชุมซึ่งประกอบไปด้วยแขกผู้มีเกียรติ คณาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

การพัฒนาวินัย

ลักษณะที่เด่นที่สุดของชีวิตนักศึกษาในทั้งสามวิทยาเขตก็คือการมีระเบียบวินัย ซึ่งปรากฏให้เห็นในทุกระดับและทุกกิจกรรม ดังที่องค์ภควินศรีสัตยาไสบาบาได้กล่าวไว้ว่า “สื่อกลางในการสอนอันดับแรกของมหาวิทยาลัยคือระเบียบวินัย ส่วนภาษาที่สองและสามก็คือความรัก การรับใช้ช่วยเหลือ และการฝึกปฏิบัติ” ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นในการเข้าร่วม การฟังบรรยาย การสัมมนา การฝึกปฏิบัติในห้องทดลอง การประเมินผลภายใน เป็นต้น ไม่มี นักศึกษาคนใดพลาดการสอบเลย และยังไม่มีการณ์ของการทำผิดกฎระเบียบเกิดขึ้น ในขณะที่ เกณฑ์การเข้าชั้นเรียนของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ว่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 จึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่มีเวลาเข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ถึง ร้อยละ 100 นอกจากนี้ในการสอบจะเริ่มต้นด้วยการสวดมนต์ทุกครั้ง

กิจกรรมนอกหลักสูตร

ดนตรี ละคร การโต้วาที ศิลปะการพูดในที่ชุมชน และการแข่งขันตอบปัญหา เป็น องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร การได้ชื่นชมความงามของศิลปะ ดนตรี และ ละคร ฯลฯ มี บทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพทางวัฒนธรรม มีการจัดรายการทางวัฒนธรรมอยู่หลาย ครั้งในแต่ละปีการศึกษา โดยสนับสนุนให้นักศึกษาที่มีความสามารถได้ร่วมแสดง โดยที่ นักศึกษาเป็นผู้บริหารและจัดการงานเหล่านี้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสอนให้รู้จักการรับผิดชอบ มีทัศนคติของการทำงานเป็นทีม และการร่วมมือในการทำงาน

หลักสูตรการตระหนักรู้ (Awareness Courses)

หลักสูตรทางวิชาการของสถาบันมีลักษณะเด่นที่ปรากฏชัด คือ หลักสูตรการตระหนักรู้ หลักสูตรนี้จัดให้มีการเรียนรู้พื้นฐานทางจิตวิญญาณแก่นักศึกษาและทำให้นักศึกษาได้เห็น ความสำคัญของความเจริญงอกงามในระดับบุคคลและการพัฒนาทางสังคม การที่นักศึกษาของ มหาวิทยาลัยมาจากหลากหลายภูมิภูลานา ต่างวัฒนธรรม และภูมิหลัง หลักสูตรการตระหนักรู้จะเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความผสมผสานและความเท่าเทียม เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่ความ ตระหนักรู้ในระดับสูงถึงส่วนสำคัญของความเข้าใจมนุษย์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ คุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยหลักสูตรนี้ได้คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษา

การศึกษาคุณค่าความเป็นมนุษย์

การศึกษาคุณค่าความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่เพิ่มเติมคุณค่าให้กับชีวิตของนักศึกษา ให้ พวกเขาได้เกิดความเข้าใจ และชื่นชมต่อความจำเป็นที่จะต้องพร่ำสอนให้มีความรักความเมตตา ในชีวิตประจำวัน สถาบันจึงเป็นพื้นที่ให้นักศึกษาได้ฝึกฝนปฏิบัติคุณค่าเหล่านี้

การสอนสรรพวิชาบนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์

สถาบันแห่งนี้ได้ก่อกำเนิดเพื่อเป็นต้นแบบของการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร บนฐานของคุณค่าความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือมนุษยศาสตร์ ในทุกชุดวิชาของทุกๆ สาขาวิชา จะมีการสอนที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งความพยายามนี้ช่วยให้นักศึกษาได้เกิดความตระหนักว่า การศึกษาที่แท้จริงนั้น เป็นไปเพื่อชีวิตไม่ใช่เพียงเพื่อการดำรงชีวิตเท่านั้น

การประเมินผล

การจัดหลักสูตรการศึกษาที่ก่อให้เกิดความสมดุลโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักศึกษาได้นำเอาความรู้ทางวิชาชีพและทางการศึกษาทั่วไป ไปใช้เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในหน้าที่การงานและนำความก้าวหน้ามาสู่สังคม เพื่อให้สอดคล้องต่อการจัดหลักสูตร มหาวิทยาลัยจึงกำหนดให้มีการประเมินผลและการให้คะแนนแก่นักศึกษาโดยแบ่งสัดส่วนการให้คะแนนออกเป็นร้อยละ 75 เป็นการประเมินด้านวิชาการ และร้อยละ 25 พิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นองค์รวมและก่อให้เกิดปัญญาญาณ (intuition) ได้แก่

- การใช้เวลาในการเล่นเกมส์ กีฬาต่างๆ
- อุปนิสัย
- พฤติกรรม
- การทำงานเพื่อสังคม
- การเข้าชั้นเรียน
- การสวดมนต์และทำสมาธิ

หลักสูตรพื้นฐานในการศึกษาวิชาชีพ

นอกจากการจัดให้มีหลักสูตรตระหนักผู้ที่เป็นองค์ประกอบแบบบูรณาการของการศึกษามหาวิทยาลัยยังจัดให้มีหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปรวมเข้าไปในหลักสูตรวิชาชีพของคณะธุรกิจ การจัดการ และศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากนักศึกษาบางส่วนที่รับเข้าเรียนในหลักสูตรวิชาชีพดังกล่าวไม่ได้ผ่านหลักสูตรพื้นฐานของมหาวิทยาลัย และยังเป็นความต้องการที่จะปลูกฝังคุณค่าพื้นฐานและความชื่นชมในมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่ นักศึกษาอีกด้วย

ผู้นำประเทศและแขกคนสำคัญระดับประเทศหลายคนที่ได้มาเยี่ยมชมและเข้าร่วมในพิธีการในโอกาสสำคัญต่างๆ มักกล่าวชื่นชมสถาบันแห่งนี้ถึงการจัดการเรียนการสอน และการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจของนักศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ

อาร์ เวนกะตรามัน (1990) อดีตประธานาธิบดีของอินเดียกล่าวชื่นชมสถาบันในงาน
ประสาทปริญญาว่า

...บัณฑิตทุกท่าน ข้าพเจ้าอยากจะบอกกับท่านทั้งหลายว่า ท่านได้รับการสอน
อย่างรอบด้านจากระบบการเรียนการสอนที่สถาบันของท่านเรียกว่า “การศึกษา
แบบบูรณาการ” แต่เหนือสิ่งอื่นใด สิ่งที่ท่านได้รับจากที่นี่คือคุณค่าของความเป็น
มนุษย์ คุณค่าซึ่งเป็นพื้นฐานของศาสนาหลัก ๆ ของโลก หรือแท้ที่จริงแล้วคือ
คุณค่าแห่งมนุษยชาติ...

เช่นเดียวกับ ดร.ซังการ์ ดายาล ชาร์มา (1992) อดีตประธานาธิบดีอินเดียอีก
ท่านหนึ่ง ได้กล่าวชื่นชมสถาบันไว้ว่า

...ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจอย่างมากต่อการจัดอาคารสถานที่ บรรยากาศ เครื่อง
ไม้เครื่องมือ และ ทรัพยากรบุคคล เพื่อสนับสนุนการศึกษาของวิทยาศาสตร์ วิทยา
เขตประคันดินิลยม บรินดาวัน และอนันตเปอร์ ล้วนเป็นสมบัติอันมีค่าในการ
สนับสนุนภารกิจเพื่อการศึกษาแบบบูรณาการ ที่มีหลายสิ่งหลายอย่างที่จะทำ
ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ รวมถึงครูอาจารย์ นักการศึกษา และผู้กำหนดนโยบาย...

ส่วนในด้านคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย (Committee
of the University Grants Commission) ได้กล่าวถึงสถาบันในแง่ของการบริหาร
จัดการทรัพยากรไว้ว่า

...สถาบันแห่งนี้ยังมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอยู่อีก 2 ประการ ประการแรกทุก
วิทยาเขตของสถาบันล้วนกำหนดให้นักศึกษาพักอาศัยอยู่ในหอพักของสถาบัน
โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ และประการที่สอง การศึกษาของสถาบันนี้
ได้จัดการศึกษาโดยให้เปล่า ซึ่งยกเว้นค่าใช้จ่ายเรื่องที่พักคณะกรรมการมีความ
ประทับใจต่อปรัชญาการศึกษาของสถาบัน ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยง
ของ... สมัยใหม่ในเชิงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับด้านวัฒนธรรม จิต
วิญญาณและคุณค่าดั้งเดิมตามหลักของศาสนาต่าง ๆ ในอินเดีย นอกจากนี้
คณะกรรมการยังเกิดความประทับใจในการที่ได้ประจักษ์ว่าถึงแม้จะมีการเน้นย้ำ
ในเรื่องของคุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ แต่ก็ไม่ได้เน้นเพียงแค่ศาสนา
ใดศาสนาหนึ่ง ในที่นี้เป็นแนวปฏิบัติทางจิตวิญญาณและคุณค่าอันเป็นสากล...
โครงสร้างพื้นฐานของสถาบันในด้านอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ หอพัก และสิ่ง
อำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่คณาจารย์และนักศึกษานั้นเป็นที่น่า
ประทับใจอย่างยิ่ง นอกเหนือจากนี้การจัดการและการบำรุงรักษาโครงสร้าง
พื้นฐานเหล่านี้ก็จัดว่าได้มาตรฐานในเกณฑ์ระดับสูงของประเทศ สิ่งนี้เป็นเรื่อง

สะท้อนให้เห็นถึงกฎเกณฑ์และคุณค่าซึ่งบูรณาการอยู่ในทุกกิจกรรมของสถาบันแห่งนี้...การแสดงผลทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบัน กิจกรรมเหล่านี้ถูกจัดขึ้นเป็นประจำและได้มีการกำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติการของสถาบันอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป นอกเหนือจากการสอนวิชาต่างๆ เพื่อให้ความรู้ทางโลกแล้ว สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไสยังให้ความสำคัญกับการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกปฏิบัติทางด้านจิตวิญญาณ ความดีงาม ซึ่งนำไปสู่การมีจิตใจที่บริสุทธิ์ ยึดมั่นในความจริง และการอุทิศตนเพื่อหน้าที่ของแต่ละคน โดยที่นักศึกษาจะได้รับการหล่อหลอมจากการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณค่าความเป็นมนุษย์ไว้ในการเรียนการสอนทุกรายวิชา รวมถึงวิถีชีวิตที่อยู่ท่ามกลางบรรยากาศและสภาพแวดล้อมอันอบอุ่นของสถานศึกษา ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดและศักดิ์สิทธิ์ระหว่างอาจารย์และศิษย์ การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการปลูกฝังจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และความตระหนักรู้ ทำให้นักศึกษาของสัตยาไสไม่เพียงแต่เป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพตามสาขาที่เรียน แต่ยังเป็นผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่พร้อมจะดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีความสุข

4. สถาบันการศึกษาแบบบูรณาการแห่งแคลิฟอร์เนีย หรือ California Institute of Integral Studies (CIIS)

California Institute of Integral Studies เริ่มก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.1968 โดย Dr.Haridas Chaudhuri นักปรัชญา นักการศึกษาและนักมานุษยวิทยาจากเบงกอล ในปี ค.ศ.1951 เขาได้รับเชิญจากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดเพื่อให้เข้าร่วมกลุ่ม American Academy of Asian Studies ที่เพิ่งก่อตั้งขึ้นในซานฟรานซิสโก เขามีความมุ่งมั่นที่จะนำเอาการศึกษาแบบบูรณาการมาใช้ในสถาบันการศึกษาของตะวันตกซึ่งเขาได้พัฒนาขึ้นจากการเป็นศิษย์ของศรีออร่าบินโดซึ่งเป็นที่รู้จักในฐานะนักบุญและนักปรัชญาชาวอินเดีย ไม่นานหลังจากที่เขามาถึงซานฟรานซิสโก เขาและภรรยาได้ก่อตั้ง Cultural Integration Fellowship ซึ่งต่อมาฝ่ายการศึกษาขององค์กรนี้ได้กลายมาเป็น California Institute of Integral Studies ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาทางมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย และได้พัฒนาหลักสูตรความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเปรียบเทียบในเชิงปรัชญา ศาสนา จิตวิทยา การให้คำปรึกษามานุษยวิทยา การศึกษาองค์กร การศึกษาสุขภาพ และศิลปศาสตร์ ในขณะที่มหาวิทยาลัยได้เติบโตและมีการขยายอย่างต่อเนื่อง ความมุ่งมั่นที่จะคงความเป็นชั้นเรียนขนาดเล็ก บรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นส่วนตัว และยังคงรักษาสำนักอันแรงกล้าแห่งความเป็นชุมชนของนักศึกษาคณาจารย์ บุคลากร และศิษย์เก่า

มหาวิทยาลัยได้รับการรับรองจาก Western Association of Schools of Colleges (WASC) ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1981 เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาเอก ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับมิติของการฝึกปฏิบัติและมิติด้านจิตวิญญาณ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมแบบชุมชนที่เกื้อกูลและบ่มเพาะให้เกิดความเป็นนักวิชาการที่แก่กล้า

California Institute of Integral Studies ได้จัดการศึกษาแบบบูรณาการและเป็นสหวิทยาการ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ของการผสมผสานระหว่างการสอนทฤษฎีและการปฏิบัติ ระหว่างอารมณ์และเหตุผล นอกจากนี้ California Institute of Integral Studies ยังได้ยกระดับพันธกิจของมหาวิทยาลัยโดยการเปิดหลักสูตรการศึกษานพรมแดนความรู้ที่สอนโดยบุคลากรที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ที่ทำการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สถาบัน จัดให้มีสถานที่สำหรับปฏิบัติภาวนา เช่น นั่งสมาธิ หรือสวดมนต์ ในบริเวณมหาวิทยาลัย

พันธกิจของมหาวิทยาลัย

California Institute of Integral Studies เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรอง และมีความพยายามที่จะรวบรวมสติปัญญา ปัญญา และจิตวิญญาณเพื่อรับใช้ปัจเจกชน ชุมชน และโลก มหาวิทยาลัยได้ขยายขอบเขตของหลักสูตรแบบดั้งเดิมด้วยหลักสูตรแบบสหวิทยาการ และความแตกต่างทางวัฒนธรรม การศึกษาประยุกต์ทางด้านจิตวิทยา ปรัชญา ศาสนา มานุษยวิทยา การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและความเป็นผู้นำ สุขภาพแบบบูรณาการและศิลปศาสตร์ และยังได้จัดให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นส่วนตัวยุบรวมทั้งชุมชนที่มีความเกื้อกูล California Institute of Integral Studies ยังได้จัดการศึกษาพิเศษสำหรับผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองและโลก (<http://www.ciis.edu/about/history.htm>)

อุดมการณ์ 7 ประการของมหาวิทยาลัย

1. การฝึกปฏิบัติตามแนวบูรณาการในการศึกษาและการวิจัย มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการบูรณาการทั้งทางกาย จิต และจิตวิญญาณ และยังให้คุณค่าในมิติของศักยภาพมนุษย์ทางกาย สังคม อารมณ์ จิตวิญญาณ สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยเรียนวิชาเลือกในสาขาอื่นๆ ร่วมกับหลักสูตรสาขาวิชาเฉพาะของตน

2. การยึดมั่นทางด้านจิตวิญญาณ มหาวิทยาลัยได้ยึดถือธรรมเนียมการเรียนและการฝึกปฏิบัติตามแนวจิตวิญญาณที่มีความหลากหลาย และได้แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมในทุกๆ ด้าน ทุกกิจกรรม ในชุมชนของมหาวิทยาลัย

3. การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม สนับสนุนให้มีการสนทนาถึงความแตกต่างหลากหลาย หลักสูตรสะท้อนถึงการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโลก และประเพณีปฏิบัติทางจิตวิญญาณ ในขณะที่ยังมีการค้นหาการบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม

4. ส่งเสริมวิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยได้ให้การยกย่องแบบอย่างการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ให้เกิดปัญญาญาณ ความรู้ผ่านร่างกาย การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การเรียนรู้ให้เกิดปรัชญาญาณ และการหยั่งรู้

5. สนับสนุนสตรีนิยมและความยั่งยืน มหาวิทยาลัยให้การยอมรับในแบบแผนของปัจเจก แบบแผนทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณ ซึ่งนำไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยดังเช่นแนวคิดสตรีนิยม เสรีภาพทางการเมืองและสังคม การแสดงออกทางวัฒนธรรม และนโยบายความเข้มแข็งทางนิเวศวิทยา

6. สนับสนุนให้เกิดชุมชน ความเข้าใจที่มีต่อชุมชนของมหาวิทยาลัยนั้นคือการก่อให้เกิดค่านิยมหลักที่ยึดมั่นในความเข้าใจร่วมกัน รวมถึงความแตกต่าง ความอดุสสาหะทางวิชาการ และความใส่ใจต่อมนุษยธรรม ชุมชนลักษณะนี้เป็นส่วนสำคัญของมหาวิทยาลัยที่พยายามจะสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิผล เกื้อกูลต่อการเรียนและการฝึกอบรม

7. พยายามก่อให้เกิดการปฏิรูปการปกครองอย่างบูรณาการ มหาวิทยาลัยเห็นถึงความสำคัญของรูปแบบการปกครองที่จะขจัดหรืออย่างน้อยช่วยลดการแบ่งแยกที่เกิดขึ้นในระดับสถาบัน ในเชิงอุดมคติแล้วการปกครองอย่างบูรณาการนั้นยากที่จะนำมาปฏิบัติ แต่อุดมการณ์ข้อนี้ได้รวมอยู่ในอุดมการณ์ทั้ง 7 ประการ เพื่อให้เป็นข้อท้าทายและเป็นการสนับสนุนให้เกิดความพยายามที่จะทำให้เกิดรูปแบบ กระบวนการ หลักเกณฑ์ใหม่ๆ และภาษาที่เป็นเครื่องช่วยให้เกิดกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน (<http://www.ciis.edu/about/history.htm>)

หลักสูตรที่เปิดสอน

คณะจิตวิทยา

เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาตรีสาขา การศึกษาสหวิทยาการ

เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาโทสาขา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา โดยเน้นหนักทางด้าน

- การละครบำบัด
- ศิลปะการแสดงบำบัด
- จิตวิทยาการให้คำปรึกษาอย่างบูรณาการ
- จิตวิทยาทางกาย

เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาเอกสาขา จิตวิทยาคลินิก

นอกจากนี้ยังเปิดสอนในระบบออนไลน์ ในระดับและสาขาต่างๆ ดังนี้

- ปริญญาโท สาขาผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- ปริญญาเอก สาขาการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง

คณะจิตสำนึกและการเปลี่ยนแปลง

เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอกในหลากหลายสาขา ดังนี้

- จิตวิทยาตะวันออก-ตะวันตก
- ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาโท) เป็นระบบออนไลน์
- การศึกษาสุขภาพองค์รวม (เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาโท)
- การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมานุษยวิทยาทางวัฒนธรรม โดยเน้นหนักทางด้าน
 - เพศภาวะ นิเวศวิทยาและสังคม (เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาโท)
- ปรัชญาและศาสนา โดยเน้นหนักทางด้าน
 - เอเชียศึกษาและการศึกษาเปรียบเทียบ
 - ปรัชญา จักรวาลวิทยาและจิตสำนึก
 - จิตวิญญาณสตรี (Women's Spirituality)
- มานุษยวิทยาทางสังคมและวัฒนธรรม (เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาเอก)
- การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง (เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาเอก) ในระบบออนไลน์

(<http://www.ciis.edu/academics/degrees.html>)

การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของสถาบันด้านการพัฒนาจิต

การจัดการศึกษาแบบบูรณาการ (Integral Education)

การศึกษาแบบบูรณาการเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่จะสังเคราะห์รวบรวมเอามุมมองที่ไม่สมบูรณ์ทางความคิดและวัฒนธรรมร่วมสมัยเข้ามารวมกันและเกิดเป็นความหมายที่เป็นองค์รวม ทศนคติอย่างบูรณาการนี้ได้เล็งเห็นโดยผู้ก่อตั้งของ CIIS เพื่อรวมเอาคุณค่าสูงสุดของตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกันอย่างสร้างสรรค์และเป็นรูปธรรม โดยรวบรวมทั้งการศึกษาแบบดั้งเดิมและประสบการณ์จากทั่วโลกเข้ามา การศึกษาแบบบูรณาการของ CIIS ได้รองรับทุกแง่มุมของการเรียนรู้ ทั้งในด้านการใช้เหตุผล การมีประสบการณ์ตรง และการนำไปประยุกต์ใช้

การจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อโลกที่เปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีความรู้ที่เหนือไปกว่าขอบเขตของวิชาการแบบดั้งเดิม โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จิตวิญญาณ ความเป็นชุมชน อุดมคติเพื่อความเป็น

อิสระ (emancipatory ideals) ความยั่งยืนทางนิเวศวิทยา การพัฒนาชุมชนเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรม

จากความต้องการที่จะสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกันระหว่างใจ กาย และจิตวิญญาณ ทำให้การศึกษาแบบบูรณาการได้เชื่อมโยงมิติของจิตวิญญาณและการปฏิบัติเข้ากับชีวิตด้านเหตุและผลด้วย (<http://www.ciis.edu/about/integraleducation.htm>)

การสอนวิชาชีพกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ความรักและจิตวิญญาณ

นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชานี้จะไปทำงานในชุมชนเป็นเวลากว่า 1,300 ชั่วโมง โดยอาจเป็นพื้นที่ชุมชนของตน ต่างเมือง หรือต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างชุมชนและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมในทางบวก โดยอาจทำในรูปแบบของอาสาสมัครในหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ของรัฐ หน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือศาสนสถาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป CIIS เป็นสถาบันที่เปิดสอนโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนในเนื้อหาเชิงกระบวนทัศน์ใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดแบบบูรณาการ ความเป็นองค์รวม การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนเรียนรู้

จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่งข้างต้น สรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวคิดปัญญาศึกษาของสถาบัน
อุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง

มหาวิทยาลัย	เป้าหมาย	แนวการสอน	จุดเน้น
มหาวิทยาลัยพุทธฉือจี้	ให้คนเข้าถึงหลัก คุณธรรม 3 ข้อ คือ 1.สำนึกในบุญคุณคนและ สิ่งแวดล้อม 2.เคารพยกย่องให้เกียรติ ผู้อื่น 3.ภราดรภาพ	เน้นการปฏิบัติตามวิถีของ พระโพธิสัตว์บนพื้นฐานของ พรหมวิหาร 4 ให้นักศึกษา ได้ฝึกฝนความถ่อมตน ชัด เกลียดตนเองด้วยสุนทรีย์ กิจกรรม และการรับใช้ ช่วยเหลือ	เน้นสุนทรีย์ภาพเพราะ เชื่อว่าการรู้จักความดี และความงามจะทำให้ สามารถเข้าถึงความจริง
มหาวิทยาลัยนาโรปะ	1.ความรู้เท่าทันปัจจุบัน ขณะ 2.สร้างสรรค์ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ 3.บ่มเพาะความเปิดกว้าง 4.มรดกแห่งการศึกษา แนวพุทธ 5.วิถีแห่งภูมิปัญญาโลก 6. การไม่ฝักใฝ่ในลัทธิ ความเชื่อหรือศาสนาใดๆ และความเปิดกว้าง	ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม ระบบความ เชื่อ แนวทางแห่งจิต วิญญาณ และระบบปรัชญา ที่แตกต่างหลากหลาย โดย ไม่จำกัดว่าเป็นแนวทางของ ศาสนาใด	เน้นให้มีการฝึกฝนทาง จิต การบ่มเพาะการตื่นรู้ และความรู้เท่าทันตัวเอง และโลก
Sathya Sai Institute of Higher Learning	พัฒนาอุปนิสัยที่ดีงาม และความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์	กิจกรรมในชั้นเรียน ความ เป็นอยู่ในหอพัก และ กิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ ได้ถูกออกแบบเพื่อให้ นักศึกษาได้มีการฝึกปฏิบัติ คุณค่าความเป็นมนุษย์ใน ชีวิตประจำวัน	เน้นหลักการของคุณค่า ความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ประการ คือ ความจริง ความประพฤติดชอบ ความสงบสุข ความรัก ความเมตตา และอหิงสา
California Institute of Integral Studies	เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง (transformation) ทั้งในระดับปัจเจก ชุมชน สังคม และโลก	จัดให้มีการบูรณาการทั้ง ทางกาย จิต และจิต วิญญาณในทุกกิจกรรม มี การจัดหลักสูตรแบบสห วิทยาการ	เน้นการบูรณาการ ความ หลากหลายทาง วัฒนธรรม จิตวิญญาณ ความเป็นชุมชน

จากเป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และที่สำคัญคือได้เติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปในการศึกษาระดับอุดมศึกษายุคปัจจุบัน ที่ทำให้การศึกษาไม่สามารถทำหน้าที่ “ตอบสนองความเป็นจริงสากล” จึงควรศึกษาว่าปัจจัยใดที่เป็นจุดร่วมหรือลักษณะเด่นและข้อแตกต่างในสถาบันเหล่านี้ที่จะนำมาเป็นส่วนเติมเต็มให้กับระบบการศึกษาในยุคปัจจุบันให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้

1. ลักษณะที่เป็นจุดร่วมของสถาบันทั้ง 4 แห่ง

จากการศึกษาเอกสาร และการศึกษาฐานพบวามหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งมีลักษณะร่วมที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1.1 การเห็นความสำคัญของการศึกษาที่เน้นให้มีการพัฒนามิติทางจิตวิญญาณ การบ่มเพาะการตื่นรู้ และความรู้เท่าทันตัวเองและโลก ล้วนเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย หากแต่จะปรากฏเป็นกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย และอาจไม่ใช่เป็นการปฏิบัติภาวนาโดยตรง แต่จัดให้อยู่ในรูปแบบสุนทรียกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้เกิดสติและจิตที่อ่อนโยนอยู่กับปัจจุบันขณะ เช่นที่มหาวิทยาลัยจ้อจี้ได้จัดให้นักศึกษาทุกคนได้ฝึกปฏิบัติเรื่องการชงชา ฝึกพู่กันจีน จัดดอกไม้ หรือที่ทั้ง 4 สถาบันต่างเห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมอาสาสมัคร ให้ผู้เรียนได้ไปสัมผัสความทุกข์ยากของผู้คนในชุมชน ได้ทำสิ่งดี ๆ เพื่อผู้อื่นซึ่งล้วนเป็นกิจกรรมที่สามารถก่อให้เกิดการยกระดับจิตใจ เกิดความตระหนักรู้ในตน และเข้าใจถึงความจริงของธรรมชาติได้

ในส่วนของการฝึกสมาธิภาวนาซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญที่ได้จัดให้มีขึ้นในมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งดังกล่าว สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2547) ได้กล่าวให้เห็นถึงความสำคัญ และคุณสมบัติที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนจากกระบวนการเรียนรู้ที่ว่า

องค์คุณข้อนี้นับว่าขาดหายไปจากระบบการศึกษาของไทยอย่างน่าเสียดาย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาของพระหรือของฆราวาส โดยที่สมาธิคือตัวเพิ่มความสามารถของจิต ให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง มีความกล้าหาญ ขยัน อดทน ประกอบไปด้วยความรับผิดชอบ พร้อมกันนี้สมาธิก็ช่วยเพิ่มคุณธรรมให้เกิดความเมตตา ความกรุณา มุชิตา และอุเบกขา... กล่าวได้ว่าจิตศึกษา หรือสมาธิภาวนานี้คือการพัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพของจิต ซึ่งเป็นที่ต้องการยิ่งของสังคมปัจจุบัน โดยปฏิบัติได้ไม่ยากเย็นจนเกินไป อนึ่ง สมภาชโยมอบรมให้ศีลเป็นไปเพื่อความปกติ อย่างไม่ยึดติดในตน และช่วยอบรมให้เกิดปัญญา คือการฝึกปรือให้รู้ความจริง รู้ตรงตามความเป็นจริง หรือรู้เท่าทันโลกและชีวิต ทำให้ชีวิตจิตใจเป็นอิสระ ปลอดปัญหา ไร้ทุกข์ เข้าถึงอิสรภาพหรือความเป็นไทยอย่างสมบูรณ์

1.2 การผสมผสานศาสตร์และวิทยาการต่าง ๆ ให้เห็นความเชื่อมโยงของชีวิตและสรรพสิ่ง การจัดการศึกษาในทั้ง 4 สถาบันได้พยายามเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยเข้ากับชีวิตของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้เรื่อง “ในตน” ที่มีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติของสรรพสิ่ง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์และองค์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างแท้จริง นำไปสู่การสร้างความสุขุมอดุลให้เกิดขึ้นในชีวิต

พระไพศาล วิสาโล (2547) ได้กล่าวถึงปัญหาของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า ปัญหาของคนที่ยอมรับมหาวิทยาลัยคือไม่เข้าใจในธรรมชาติพื้นฐานที่เป็นสากลของมนุษย์ เราสนใจแต่เรื่องนอกตัว สนใจแต่เรื่องเฉพาะกิจเฉพาะคราว โดยไม่สนใจธรรมชาติพื้นฐานที่เป็นของเราเอง สุข ทุกข์ ความพลัดพราก การสูญเสีย สิ่งนี้เราต้องเผชิญ เราต้องประสบ แต่เราไม่รู้วิธีการที่จะจัดการกับมัน เรามองว่าสุขทุกข์มันอยู่นอกตัว ไม่ได้คิดว่าจริง ๆ แล้วมันอยู่ภายใน ไม่เข้าใจธรรมชาติพื้นฐานของสรรพสิ่ง...อันนี้คือสิ่งที่มหาวิทยาลัยสร้างให้เรามองเช่นนั้น มองเศรษฐกิจแยกออกจากสังคมวัฒนธรรม แยกกายออกจากจิตแยกตัวเราเองออกจากสิ่งแวดล้อม...เราเรียนศาสตร์ต่างๆ แต่เราไม่สามารถที่จะเชื่อมโยงให้มันเข้าหากันได้

ภารกิจนี้ถือเป็นสิ่งที่ทั้ง 4 สถาบันต่างให้ความสำคัญ การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบหน้าที่การงาน เป็นการพัฒนาทักษะเชิงคุณภาพภายในของบุคคลเพื่อเตรียมให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี ให้มีความสุขุมอดุลในชีวิต มีความสามารถในการสื่อสารและสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรู้จักตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิตของตน เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีความสุขุมอดุลทางอารมณ์

ประเวศ วะสี (2547) กล่าวถึง “ตัวต่อ (jigsaw)” ตัวที่ขาดหายไปของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่ดำเนินอยู่ทั่วโลกว่า

ความรู้อาจจะรู้อะไรเป็นเรื่องๆ ก็ได้ แต่ปัญญานั้นน่าจะต้องรู้เชื่อมโยง เพราะสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยง คือรู้ความเชื่อมโยงต่างๆ รวมทั้งรู้ตัวเองด้วย เรียนแล้วรู้ตัวเองมีหรือเปล่า เข้าใจว่าไม่มีเลยสำหรับมหาวิทยาลัยทั่วโลก เรื่องในตัว คือจิตของตัวเป็นอย่างไร เบญจขันธ์เป็นอย่างไร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งเป็นความเป็นไปของตัวเองตลอดเวลา เรารู้หรือเปล่า เรารู้จิตใจของเราไหม เรา รู้ตัวเองไหม ผมคิดว่าเราไม่มีเรียน เราเรียนแต่เรื่องข้างนอกตัวตลอดเวลา ดังนั้นเราจึงเรียนกันไม่ครบ เราขาดสิ่งที่สำคัญด้วย เช่น เรารู้สึกสุข / ทุกข์อย่างไร เราคิดอะไร เรามีเจตจำนงอะไร อันนี้เป็นเรื่องสำคัญที่กระทบตัวเราเอง และกระทบคนอื่นด้วย แต่เราไม่เรียนตรงนี้เลย

1.3 การจัดการศึกษาให้เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงไม่แยกจากบริบทสังคม เพื่อที่จะสามารถรับรู้ความจริง โดยเอาสังคมและชีวิตเป็นตัวตั้ง ไม่ยึดอยู่แต่เพียงเนื้อหาในตำรา และวิชาที่เรียน เน้นการปฏิบัติจริงให้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่รับรู้มาให้เป็นปัญญาที่สูงขึ้น คือการสร้างความรู้ขึ้นมาจากชีวิตจริง ดังจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของทั้ง 4 มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนให้นักศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัย ทำกิจกรรมที่ได้ลงไปคลุกคลีเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เพื่อให้ได้รับรู้และสัมผัส มีประสบการณ์ตรง ได้ “รู้ร้อนรู้หนาว” กับสภาพปัญหา ชีวิต และความทุกข์ยากของผู้คน และยังได้ลงมือปฏิบัติเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะที่ทำให้เกิด “ปัญญาปฏิบัติ”

1.4 การเคารพในความแตกต่างหลากหลาย ทั้ง 4 สถาบันได้เปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายทั้งทางวัฒนธรรม แนวปฏิบัติทางศาสนา และคุณค่าอันเป็นสากล รวมถึงความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ โดยมีความพยายามที่จะนำเอาคุณค่าของแนวทางต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ได้มากที่สุด CIIS ได้สอดแทรกเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้เข้าไปในหลักสูตรการเรียนในรายวิชา สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไสได้จัดให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรมของชาติต่างๆ อย่างสม่ำเสมอตามโอกาสของเทศกาล นาโรปะสอนให้นักศึกษาเรียนรู้และชื่นชมในความหลากหลายของระบบคุณค่าต่างๆ ในสังคมโลก

1.5 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ถือเป็นอีกส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือทางสังคม สถาบันอุดมศึกษาสัตยาไสจัดให้นักศึกษาทุกคนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในเขตสถานศึกษา ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความศักดิ์สิทธิ์ปลุกฝังระเบียบวินัย มีกิจกรรมที่ได้ฝึกปฏิบัติยกระดับจิตใจร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ทางด้านมหาวิทยาลัยฉือจี้ก็ได้จัดให้มีพ่อแม่ผู้ปกครองที่คอยให้การดูแลให้ความรักความอบอุ่น รวมถึงให้คำแนะนำปรึกษาในทุกๆ เรื่องแก่นักศึกษาเสมือนลูกหลานตน และยังเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของความเสียสละ และการให้ความรักต่อเพื่อนมนุษย์โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นรากฐานชีวิตที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในส่วนของนาโรปะ และ California Institute of Integral Studies (CIIS) นั้นก็ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice) ให้เกิดขึ้นในสถาบัน เป็นความมุ่งมั่นในการก่อให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตรและชุมชนเรียนรู้ขึ้น เป็นเสมือนพื้นที่ศึกษาทดลองมีชีวิต ที่ทำทลายและทดสอบสติปัญญา องค์ความรู้และการรับรู้ของนักเรียนในโลกที่เป็นจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป

เห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของทั้ง 4 สถาบันที่ถือเป็นจุดเด่นและมีความแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปกล่าวสรุปโดยย่อได้ดังนี้

1. การเห็นความสำคัญของการศึกษาที่เน้นให้มีการพัฒนามิติทางจิตวิญญาณ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้มีการฝึกฝนทางจิต การบ่มเพาะการตื่นรู้ และความรู้เท่าทันตัวเอง และโลก ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย
2. การผสมผสานศาสตร์และวิทยาการต่างๆ ให้เห็นความเชื่อมโยงของชีวิตและสรรพสิ่ง
3. การจัดการศึกษาให้เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยเน้นการมีประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับชีวิตและสังคม
4. การเคารพในความแตกต่างหลากหลาย
5. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความรักความเมตตาเป็นพื้นฐาน มีบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตรและมีการฝึกประสบการณ์ร่วมกัน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำให้เห็นถึงเจตนารมณ์ความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่งซึ่งมีแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปอยู่อย่างชัดเจน ซึ่งแนวทางดังกล่าวย่อมส่งผลถึงคุณสมบัติของบัณฑิต ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นเพื่อเอื้อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาจเป็นแนวทางที่จะทำให้เห็นภาพของการจัดการศึกษาตามแนวทางจิตตปัญญาในระดับอุดมศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบัณฑิตแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านโลกทัศน์หรือการมองโลกและชีวิต ผู้เรียนควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของชีวิต มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เรียนรู้และตอบสนองต่อโลกอย่างสร้างสรรค์ รับรู้และวิเคราะห์โลก รวมถึงเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างเชื่อมโยง เข้าใจถึงความจริงของธรรมชาติ ชื่นชมในความหลากหลาย เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ รู้เท่าทันตนเองไม่ตัดสินสิ่งต่างๆ ด้วยอคติ มีความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ให้
2. ด้านพฤติกรรม เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีสัมพันธภาพที่ดี ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างเป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ ตามวิถีของการเป็นมนุษย์ที่ดั่งามตระหนักรู้ในการรับใช้สังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างหลากหลาย มีความ

เป็นกัลยาณมิตรให้แก่กันและกัน ให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติยกระดับจิตใจของตนในชีวิตประจำวัน ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ได้ยั่งยืน

3. **ด้านจิตใจ** ผู้เรียนควรเป็นผู้ที่มีความเมตตา เอื้ออาทรต่อผู้อื่น เปิดใจกว้าง มีขันติธรรม ความยืดหยุ่น และความสมดุลทางอารมณ์ รู้จักพอเพียง มีสำนึกความรับผิดชอบต่องานตนเอง และผู้อื่น มีความกล้าหาญทางจริยธรรมในการทำสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะเป็นการทวนกระแสสังคม ยอมรับสิ่งที่ตนเองเป็นได้อย่างมั่นคงไม่รู้สึกแปลกแยก

4. **ด้านทักษะ** มีทักษะในการแสวงหาความรู้ในวิธีการที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งในระดับปัญญา และจากการปฏิบัติ มีความสามารถในการสื่อสาร แสดงออก มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ สามารถเชื่อมโยงเหตุปัจจัย รู้วิธีการแก้ปัญหาโดยมีทักษะของการคิดอย่างเป็นระบบ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการประกอบอาชีพที่ได้เลือกเรียนในสาขาวิชาชีพของตน

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งนี้ มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดปัญญาศึกษา ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายใน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยภายใน							
	มีความรักความเมตตา	การตระหนักรู้	การเกิดปัญญาญาณ	มีประสบการณ์ตรง	การคิดใคร่ครวญ	การเห็นเชื่อมโยง	การคิดเชิงวิพากษ์	มีวิจารณญาณ
มหาวิทยาลัยพุทธณีอจี	-มีกิจกรรมอาสาสมัคร (ฝึกการให้) - ไข่หลัก พรหมวิหาร 4 เป็นปรัชญาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย	-มีกิจกรรมการเรียนชงชา (ฝึกการให้-รับ-สติ-สมาธิ) - กิจกรรมการฝึกวาดภาพและเขียนตัวอักษรพุทกันจีน (ฝึกสมาธิ)	-มีกิจกรรมการเรียนชงชา (ฝึกการให้-รับ-สติ-สมาธิ) - กิจกรรมการฝึกวาดภาพและเขียนตัวอักษรพุทกันจีน (ฝึกสมาธิ)	- กิจกรรมอาสาสมัคร ชงชา, วาดภาพ, เขียนพุทกันจีน เรียนกายวิภาคศาสตร์ จัดดอกไม้	- กิจกรรมการเรียนกายวิภาคศาสตร์ (ฝึกการเคารพพระลี้กคุณผู้อื่น มีจิตใจละเอียดอ่อน เห็นมิติจิตวิญญาณของมนุษย์)	-มีกิจกรรมการจัดดอกไม้ (ฝึกศิลปะการดำเนินชีวิต ความสมดุล)	- กิจกรรมกายวิภาคศาสตร์และกิจกรรมอาสาสมัคร (ทำงานชุมชน)	- กิจกรรมการเรียนกายวิภาคศาสตร์ (ฝึกการเคารพพระลี้กคุณผู้อื่น, มีจิตใจละเอียดอ่อน เห็นมิติจิตวิญญาณของมนุษย์)
มหาวิทยาลัยนาโรปะ	-มีพันธกิจและเป้าหมายที่มุ่งสร้างให้เกิดความรู้เท่าทันปัจจุบันขณะ การบ่มเพาะความเปิดกว้าง การเคารพประสบการณ์ตรง การฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ให้เหมาะสมลุ่มลึก ชื่นชมความอุดมหลากหลายของโลก เช่น ในเนื้อหาหลักสูตรต่างๆ และกิจกรรม เช่น <ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมการโค้งคำนับก่อนเริ่มชั้นเรียนและการประชุม (เน้นความกล้าหาญ อ่อนโยน ปัญญาแห่งการตื่นรู้ การเปิดรับสัมพันธ์ ช่วยเหลือผู้อื่น) - มีกิจกรรมวันปฏิบัติภาวนาของชุมชน (1 วัน ต่อ ภาคการศึกษา) ที่เน้นการอยู่ร่วมกัน (togetherness) การมีสติและตระหนักรู้ - มีกิจกรรมการปฏิบัติภาวนาภาคฤดูร้อนและการบูรณาการการเจริญสติ (สำหรับบางสาขาวิชา) 							

ตารางที่ 7 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายใน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยภายใน							
	มีความรักความเมตตา	การตระหนักรู้	การเกิดปัญญาญาณ	มีประสบการณ์ตรง	การคิดใคร่ครวญ	การเห็นเชื่อมโยง	การคิดเชิงวิพากษ์	มีวิจารณญาณ
Sathya Sai Institute of Higher Learning	-กิจกรรมสัปดาห์บริการสังคม - การสอนสรรพวิชาบนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์	- กิจกรรมการนั่งสงบนิ่ง - หลักสูตรการตระหนักรู้	- กิจกรรมการนั่งสงบนิ่ง	- กิจกรรมสัปดาห์บริการสังคม การนั่งสงบนิ่ง การฟังตนเอง ฯลฯ	-กิจกรรมข้อคิดประจำวัน - กิจกรรมการประชุมช่วงเช้า - กิจกรรมการประชุมวันพฤหัสบดี	- กิจกรรมการฟังตนเอง - การสอนสรรพวิชาบนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์	-กิจกรรมข้อคิดประจำวัน - กิจกรรมการประชุมช่วงเช้า - กิจกรรมการประชุมวันพฤหัสบดี	-กิจกรรมข้อคิดประจำวัน - กิจกรรมการประชุมช่วงเช้า - กิจกรรมการประชุมวันพฤหัสบดี

ตารางที่ 7 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายใน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยภายใน							
	มีความ รักความเมตตา	การ ตระหนักรู้	การเกิด ปัญญาญาณ	มี ประสบการณ์ ตรง	การ คิดใคร่ครวญ	การเห็น เชื่อมโยง	การ คิดเชิง วิพากษ์	มี วิจารณ์ญาณ
California Institute of Integral Studies	- การสอนวิชา กิจกรรมเพื่อ พัฒนาชุมชน ความรัก และจิต วิญญาณ (นักศึกษา ต้อง ทำงานชุมชนเป็น เวลากว่า 1,300 ชั่วโมง) - การเน้นการ ยอมรับความ หลากหลายทาง วัฒนธรรมโดยมี ทีม Diversity Action Team (DAT) ดูแล	- มีพันธกิจยึด มั่นทางด้านจิต วิญญาณ โดย ส่งเสริมการ เรียนรู้โดย ปัญญาญาณ และร่างกาย	- ส่งเสริมการ เรียนรู้โดย ปัญญาญาณ	- ส่งเสริม ความรู้ผ่านฐาน กาย กิจกรรม ทำงานชุมชน ของนักศึกษา	- ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดปรัชญาญาณ - ส่งเสริมการทำงานชุมชนของนักศึกษา เพื่อพัฒนา ชุมชน ความรัก และ จิตวิญญาณ			

ตารางที่ 8 การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายนอก ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยภายนอก				
	การเรียนรู้แบบองค์รวม	กัลยาณมิตร	บรรยากาศของ ความรักความเมตตา	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	แบบอย่างของผู้สอน
มหาวิทยาลัย พุทธธ่อจ้	- จัดกิจกรรมที่เอื้อให้ นักศึกษาเกิดมุมมองที่ หลากหลายต่อโลกและ ค้นพบความหมายของชีวิต ในทุกสาขาวิชา ทั้งในแง่ ความดี ความงาม ความ จริง เช่น กิจกรรม อาสาสมัครและสุนทรีย์ กิจกรรม กิจกรรมด้าน ศิลปะ ต่าง ๆ	- มีคณาจารย์และ อาสาสมัคร ช่วยดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด (เป็น “พ่อแม่อุปถัมภ์”)	- มีคณาจารย์และ อาสาสมัคร ช่วยดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด (เป็น “พ่อแม่อุปถัมภ์”) - จัดให้มีกิจกรรมนอก หลักสูตรสำหรับนักศึกษา เป็นกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น ช่วยเก็บขยะตอนเย็น หรือจัดขนมน้ำชาเลี้ยง คณาจารย์ก่อสร้างใน มหาวิทยาลัย	- คณาจารย์และนักศึกษามี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน อย่างใกล้ชิดผ่านระบบ “พ่อ แม่อุปถัมภ์”	- คณาจารย์ช่วยเป็น “พ่อ แม่อุปถัมภ์” ให้กับ นักศึกษา เพื่อช่วยดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด และ เป็นต้นแบบของ “ความรัก ความเมตตา” แก่นักศึกษา - มีอาสาสมัครจาก ภายนอกมาช่วยสอน หนังสือและเป็นพ่อแม่ อุปถัมภ์ (เป็นต้นแบบของ การทำความดีโดยไม่หวัง ผลตอบแทน)

ตารางที่ 8 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายนอก ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยภายนอก				
	การเรียนรู้แบบองค์รวม	กัลยาณมิตร	บรรยากาศของ ความรักความเมตตา	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	แบบอย่างของผู้สอน
มหาวิทยาลัย นาโรปะ	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยเน้นเนื้อหาเชิงองค์รวม - เป้าหมายหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือ การป่มเพาะความเปิดกว้างของนักศึกษาโดยชื่นชมความหลากหลายและความอุดมของโลก 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเป้าหมายมุ่งสร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้และมีกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนที่มี การปฏิบัติภาวนาร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมวันปฏิบัติภาวนา 	<ul style="list-style-type: none"> - มีวันปฏิบัติภาวนาของชุมชน ร่วมกันทั้งชุมชน (นั่งสมาธิ ทำกิจกรรม บริการชุมชน และกิจกรรมพัฒนาด้านในอื่น ๆ) - ในบางสาขาวิชา คณาจารย์และนักศึกษา จะต้องไปปฏิบัติภาวนาด้วยกันและใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ในลักษณะปฏิบัติเป็นวิถีชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเป้าหมายมุ่งสร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ - กิจกรรมวันปฏิบัติภาวนาของชุมชน - กิจกรรมปฏิบัติภาวนาภาคฤดูร้อนร่วมกันของบางสาขาวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนร่วมปฏิบัติภาวนาและทำกิจกรรมเชิงจิตตปัญญา ร่วมกับกับนักศึกษาในลักษณะวิถีชุมชน (กิจกรรมวันปฏิบัติภาวนาของชุมชน, กิจกรรมปฏิบัติภาวนาภาคฤดูร้อนและ กิจกรรมเจริญสติ ในบางสาขาวิชา)

ตารางที่ 8 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยภายนอก ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยภายนอก				
	การเรียนรู้แบบองค์รวม	กัลยาณมิตร	บรรยากาศของ ความรักความเมตตา	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	แบบอย่างของผู้สอน
Sathya Sai Institute of Higher Learning	- หลักสูตรบูรณาการ ระยะเวลา 5 ปี เพื่อพัฒนา ศักยภาพนักศึกษาอย่าง เต็มที่	- อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา เน้นให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด - จัดให้ที่พักของคณาจารย์ และนักศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัย - อาจารย์ต้องเป็นต้นแบบ ที่ดีของนักศึกษา	- อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา เน้นให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด - จัดให้ที่พักของคณาจารย์ และนักศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัย - อาจารย์ต้องเป็นต้นแบบ ที่ดีของนักศึกษา	- อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา เน้นให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด - จัดให้ที่พักของคณาจารย์ และนักศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัย	- อาจารย์ต้องเป็นต้นแบบ ที่ดีของนักศึกษา
California Institute of Integral Studies	- การจัดการศึกษาแบบ บูรณาการ (Integral Education) - มีพันธกิจที่เน้นการ เปิดรับความแตกต่าง หลากหลายในทุกมิติ - มีพันธกิจที่ยึดมั่นทางด้าน จิตวิญญาณ	- เน้นสำนึกของความเป็น ชุมชน ของนักศึกษา คณาจารย์ และศิษย์เก่า	- เน้นสำนึกของความเป็น ชุมชน ของนักศึกษา คณาจารย์ และศิษย์เก่า	- เน้นสำนึกของความเป็น ชุมชน ของนักศึกษา คณาจารย์ และศิษย์เก่า - เน้นความเป็นชั้นเรียนขนาดเล็กและบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างเป็นส่วนตัว	- เน้นสำนึกความเป็น ชุมชนของนักศึกษา คณาจารย์ และศิษย์เก่า ภายใต้พันธกิจที่ยึดมั่น ทางด้านจิตวิญญาณ และ ความใกล้ชิดระหว่าง อาจารย์และผู้เรียน

ตารางที่ 9 การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยเกื้อหนุน					
	การประเมินผลเพื่อพัฒนา	การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	การกำหนดเนื้อหา	การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้	วัฒนธรรมองค์กร	การจัดแหล่งเรียนรู้
มหาวิทยาลัยพุทธจ้อจี้		<ul style="list-style-type: none"> - จัดสถานศึกษาที่มั่นคงปลอดภัยและสวยงาม - จัดบริการอาหารมังสวิรัต - จัดบอร์ดผลงานยกย่องผู้ทำความดี 	<ul style="list-style-type: none"> - สอดแทรกเนื้อหาคุณค่าความดี ความงาม ความจริง ของชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาทุกคนจะต้องได้ทำงานอาสาสมัคร (ที่โรงพยาบาล เป็นเวลา 10 ชั่วโมง เพื่อฝึก "การให้") 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ พรหมวิหาร 4 เป็นหลักปรัชญาพื้นฐานขององค์กร คือ เมตตา (การมีจิตใจที่ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข) กรุณา (การลงมือทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น) มุทิตา (การเรียนรู้เข้าใจ กตัญญูในสรรพสิ่ง) อุเบกขา (การเข้าใจความเป็นธรรมชาติ ธรรมดา ลดตัวตน ปล่อยวาง) 	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงของ "การให้" จากการทำงานอาสาสมัครที่โรงพยาบาล - เรียนรู้ได้รับแรงบันดาลใจ จากการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ของอาสาสมัครอื่นๆ เช่นอาสาสมัครที่มาเป็นพ่อแม่อุปถัมภ์และช่วยสอนหนังสือ

ตารางที่ 9 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยเกื้อหนุน					
	การประเมินผลเพื่อพัฒนา	การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	การกำหนดเนื้อหา	การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้	วัฒนธรรมองค์กร	การจัดแหล่งเรียนรู้
มหาวิทยาลัยนาโรปะ		<ul style="list-style-type: none"> - บรรยากาศในมหาวิทยาลัย มีความเป็นธรรมชาติ เหมาะแก่การปฏิบัติภาวนา เจริญสติ และปฏิบัติเชิงจิตตปัญญา รูปแบบอื่นๆ - มีสถานปฏิบัติภาวนาในมหาวิทยาลัย 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นบูรณาการความรู้ทางวิชาการเข้ากับ การปฏิบัติแนวจิตตปัญญา - ทุกสาขาวิชา ของมหาวิทยาลัย เป็นสาขาวิชาแนวจิตตปัญญา ที่มุ่งเน้นการสร้างคน ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรหลายสาขาวิชา มีข้อกำหนดให้มีการปฏิบัติ แนวจิตตปัญญาโดยตรง เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เช่น การเจริญสติ การปฏิบัติภาวนาระยะยาว ร่วมกัน - ทุกสาขาวิชา มีเนื้อหาเชิงจิตตปัญญาศึกษา ที่มุ่งเน้นการสร้างคนที่สมบูรณ์ในทุกมิติ 	<ul style="list-style-type: none"> - มุ่งเน้น การรู้เท่าทันปัจจุบันขณะ การสร้างสรรค์ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การบ่มเพาะ ความเปิดกว้าง มรดกแห่งการศึกษา แนวพุทธ และวิถีแห่งภูมิปัญญาโลก 	<ul style="list-style-type: none"> - มีสถานปฏิบัติภาวนาในมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยเกื้อหนุน					
	การประเมินผลเพื่อพัฒนา	การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	การกำหนดเนื้อหา	การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้	วัฒนธรรมองค์กร	การจัดแหล่งเรียนรู้
Sathya Sai Institute of Higher Learning	คะแนนร้อยละ 75 เป็นการประเมินด้านวิชาการ และ ร้อยละ 25 จะพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นองค์รวมและก่อให้เกิดปัญญาญาณ เช่น การใช้เวลาเล่นกีฬา พฤติกรรมการทำงานเพื่อสังคม การสวดมนต์และการทำสมาธิ	- บรรยากาศสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีพลังความศักดิ์สิทธิ์ในมิติจิตวิญญาณ และวัฒนธรรม - คุณค่าความเป็นมนุษย์ (ความจริง ความประพฤติ ชอบ ความสงบสุข ความรัก ความเมตตา อหิงสา) จะต้องสะท้อนในทุกแง่มุมของความเป็นสถาบัน	- การสอนสรรพวิชาบนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์	- เน้นความใกล้ชิดระหว่างอาจารย์และนักศึกษา - จัดหลักสูตรบูรณาการที่มีระยะเวลา 5 ปี เพื่อพิจารณาศักยภาพเต็มที่ - จัดให้มีหลักสูตรการตระหนักรู้ - มุ่งเน้นการสอนสรรพวิชาบนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์	- การเห็นความเท่าเทียมและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (โดยเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า) - การเปิดกว้างยอมรับความหลากหลาย (โดยมีนโยบายการรับนักศึกษาโดยไม่คำนึงถึงรายได้ ชนชั้นวรรณะ ศาสนา ภูมิสำเนา)	- เน้นการมีห้องสมุดขนาดใหญ่เพื่อเป็นแหล่งความรู้หลักสำหรับนักศึกษา

ตารางที่ 9 (ต่อ) การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุน ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวจิตตปัญญาศึกษา

ชื่อสถาบัน	ปัจจัยเกื้อหนุน					
	การประเมินผลเพื่อพัฒนา	การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	การกำหนดเนื้อหา	การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้	วัฒนธรรมองค์กร	การจัดแหล่งเรียนรู้
California Institute of Integral Studies		<ul style="list-style-type: none"> - การเน้นความเป็นขั้นเรียนขนาดเล็ก - การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างเป็นส่วนตัว - เน้นสำนักแห่งความเป็นชุมชน ของนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และศิษย์เก่า - มีสถานที่สำหรับปฏิบัติภาวนา เช่น นั่งสมาธิ และสวดมนต์ ใน บริเวณมหาวิทยาลัย 	<ul style="list-style-type: none"> - การบูรณาการความรู้เชิงสหวิทยาการ บนฐานกาย จิต จิตวิญญาณ และการผสานทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเน้นความเป็นขั้นเรียนขนาดเล็ก - การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างเป็นส่วนตัว - เน้นสำนักแห่งความเป็นชุมชนของนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และศิษย์เก่า - การปฏิบัติบูรณาการเชิงองค์รวม - การเปิดรับความแตกต่าง หลากหลาย - ส่งเสริมวิธีการที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอน (ปัญญาญาณ ปรัชญาญาณ ฐานกาย) 	<ul style="list-style-type: none"> - พันธกิจของสถาบัน คือ การฝึกปฏิบัติตามแนวบูรณาการในการศึกษาและวิจัย การยึดมั่นทางด้านจิตวิญญาณ การยอมรับ ความหลากหลาย หลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมวิธีการที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนสตรีนิยม และความยั่งยืน สนับสนุนให้เกิดชุมชน พยายามก่อให้เกิดการบริหารจัดการสถาบันอย่างบูรณาการและสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> - คณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง - เน้นการเรียนรู้ผ่านชุมชน เป็นชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาการดำเนินของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดตปัญญาศึกษาข้างต้น จะสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยเหล่านี้ มีการดำเนินการที่เป็นจุดที่ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน และปัจจัยเกื้อหนุน ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงในแนวคิดตปัญญาศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 10 ลักษณะที่เป็นจุดร่วมของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อส่งเสริมให้เกิดปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และปัจจัยเกื้อหนุน ที่จะเปลี่ยนแปลงผู้เรียนในแนวคิดตปัญญาศึกษา

ปัจจัยภายใน	ปัจจัยภายนอก	ปัจจัยเกื้อหนุน
<ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมที่บ่มเพาะความรักความเมตตา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมอาสาสมัคร หรือ การทำงานบริการชุมชน - มีกิจกรรมที่บ่มเพาะการตระหนักรู้และปัญญาญาณ เช่น กิจกรรมนั่งสมาธิ เรียนชงชา ฝึกวาดภาพเขียนและเขียนพู่กันจีน เจริญสติ การโค้งคำนับ เป็นต้น - มีกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง - มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดใคร่ครวญ, เห็นเชื่อมโยง การคิดเชิงวิพากษ์ และการมีวิจารณ์ญาณ 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม (มีนโยบาย/เป้าหมาย/พันธกิจของสถาบันสนับสนุน มีเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมสนับสนุน) - เน้นความเป็นกัลยาณมิตร บรรยากาศของความรักความเมตตา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (มีความใกล้ชิดระหว่างอาจารย์และนักศึกษา: อัตราส่วนอาจารย์ต่อศิษย์ ที่พักในบริเวณมหาวิทยาลัย การปฏิบัติภาวนาร่วมกัน อาจารย์เป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ให้นักศึกษา สำนักความเป็นชุมชนเรียนรู้) - เน้นความเป็นแบบอย่างของผู้สอน (ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบที่ดี ผู้สอนร่วมปฏิบัติแนวจิตตปัญญา ในชุมชนเรียนรู้ที่ใกล้ชิดเป็นส่วนตัว) 	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา (มีความเป็นธรรมชาติ มีพลังด้านจิตวิญญาณ มีความสวยงาม มีพื้นที่สำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนวจิตตปัญญา เช่น การภาวนา ศิลปะ เจริญสติ ความเป็นชุมชนที่ใกล้ชิด (เช่น มีที่พักในมหาวิทยาลัย มีการเรียนรู้เป็นส่วนตัว, มีชั้นเรียนขนาดเล็ก) มีการให้คุณค่าต่อวิถีปฏิบัติแบบจิตตปัญญา (เช่น มีบอร์ดยกย่องผู้ทำความดี จัดบริการอาหารมังสวิรัต) - การกำหนดเนื้อหาแนวจิตตปัญญา (สอดแทรกคุณค่าความดี ความงาม ความจริง มุ่งเน้นการสร้างคนที่สมบูรณ์ การสอนสรรพวิชาบนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์ เป็นความรู้เชิงสหวิทยาการ เน้นการปฏิบัติแนวบูรณาการ กาย จิต จิตวิญญาณ และผลงาน

ตารางที่ 10 (ต่อ) ลักษณะที่เป็นจุดร่วมของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อส่งเสริมให้เกิดปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และปัจจัยเกื้อหนุน ที่จะเปลี่ยนแปลงผู้เรียนในแนวจิตตปัญญาศึกษา

ปัจจัยภายใน	ปัจจัยภายนอก	ปัจจัยเกื้อหนุน
		<p>ทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมเชิงจิตตปัญญา (เช่น งานอาสาสมัคร, การภาวนา, การปฏิบัติบูรณาการเชิงองค์รวมในทุกมิติ, การเปิดรับความแตกต่างหลากหลาย) - มีวัฒนธรรมองค์กรแนวจิตตปัญญา (ใช้หลักพรหมวิหาร 4 มุ่งเน้นการรู้เท่าทันปัจจุบันขณะ ปมเพาะความเปิดกว้าง สร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เห็นคุณค่าและความเท่าเทียมของความเป็นมนุษย์ เปิดรับความหลากหลาย สนับสนุนความยั่งยืน เน้นการบูรณาการเชิงองค์รวมและสร้างสรรค์ ในการปฏิบัติในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ) - มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม (เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น จัดให้มีโรงพยาบาลสำหรับการทำงานอาสาสมัคร มีสถานปฏิบัติภาวนาของมหาวิทยาลัย มีห้องสมุดขนาดใหญ่ มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้